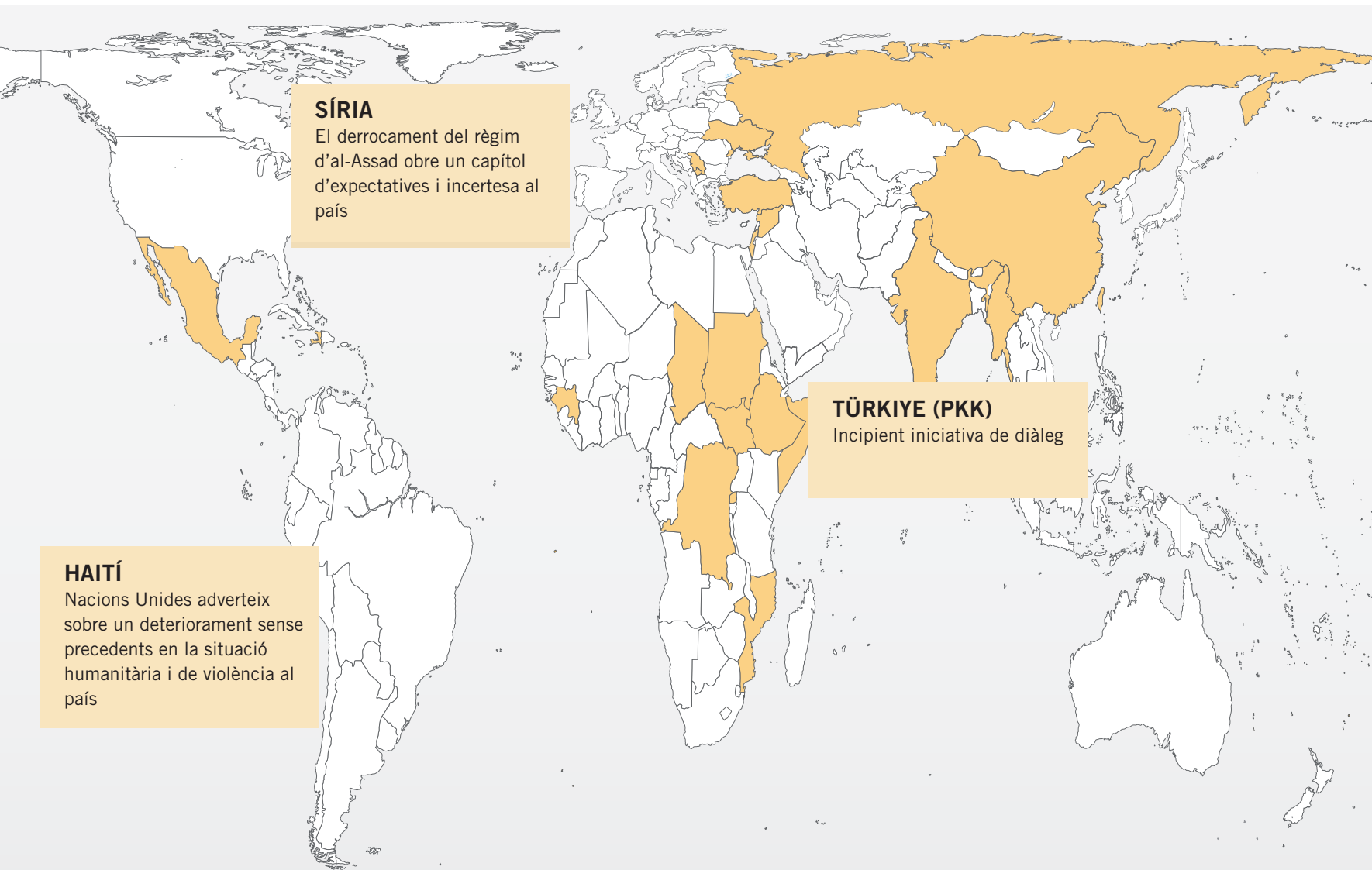

Escenaris de risc i oportunitats de pau

Gener de 2025

êçp escola de cultura de pau

UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

SÍRIA

El derrocament del règim d'al-Assad obre un capítol d'expectatives i incertesa al país

HAITÍ

Nacions Unides adverteix sobre un deteriorament sense precedents en la situació humanitària i de violència al país

TÜRKIYE (PKK)

Incipient iniciativa de diàleg

Altres casos analitzats en aquesta edició:

ÀFRICA

Etiòpia – Somàlia (Somalilàndia)
Guinea
Moçambic
RDC – Rwanda
Sudan
Sudan Del Sud
Txad

AMÈRICA

Mèxic

ASIA I EL PACÍFIC

Índia (Manipur)
Índia – Xina
Myanmar
Xina – Taiwan

EUROPA

Rússia – Ucraïna
Sèrbia – Kosovo

ORIENT MITJÀ

Israel – Hezbollah
Israel – Palestina

Amb el suport:

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament

Generalitat de Catalunya

• *Escenaris de risc i oportunitats de pau* és una publicació trimestral que analitza contextos de conflicte, processos de pau o qüestions de l'agenda internacional en què conflueixen dinàmiques de risc o d'oportunitat per a la construcció de pau. Aquest número abasta el període entre octubre de 2024 i el 13 de gener de 2025.

Escenaris de risc i oportunitats de pau és una publicació trimestral que analitza contextos de conflicte, processos de pau o qüestions de l'agenda internacional en què conflueixen dinàmiques de risc o d'oportunitat per a la construcció de pau. És una eina analítica que integra la perspectiva de gènere interseccional i que pretén ser un recurs útil per a actors educatius i polítics i la ciutadania en el seu conjunt, contribuint a la comprensió d'aquests contextos i a l'acció temprana. Aquest número abasta el període entre octubre de 2024 i el 13 de gener de 2025.

Casos destacats:

SÍRIA: El derrocament del règim d'al-Assad obre un capítol d'expectatives i incertesa al país

TÜRKIYE (PKK): Incipient iniciativa de diàleg

HAITÍ: Nacions Unides adverteix sobre un deteriorament sense precedents en la situació humanitària i de violència al país

Altres casos analitzats en aquesta edició:

ÀFRICA

ETIÒPIA – SOMÀLIA (SOMALILÀNDIA): Acord entre els dos països després de mesos de tensions

GUINEA: La Junta Militar incompleix l'acord transicional de celebració d'eleccions presidencials augmentant la tensió amb l'oposició

MOÇAMBIC: El país enfronta una greu crisi política i social a causa de les disputes postelectorals i a la forta repressió

REPÚBLICA DEMOCRÀTICA DEL CONGO – RWANDA: Fracassen les iniciatives diplomàtiques regionals per assolir un acord mentre persisteix l'ofensiva de l'M23

SUDAN: S'aguditza la crisi humanitària al país per la intensificació de la guerra

SUDAN DEL SUD: S'estanquen les negociacions de pau enmig d'un nou incompliment de celebració de les eleccions presidencials

TXAD: Se celebren les eleccions que posen fi a la transició iniciada el 2021

AMÈRICA

MÈXIC: El nombre d'assassinats el 2024 supera els 30.000

ÀSIA I EL PACÍFIC

ÍNDIA (MANIPUR): Es produeix una nova onada de violència a l'estat

ÍNDIA – XINA: Nou acord que permet disminuir la tensió en la disputa fronterera que mantenen tots dos països

MYANMAR: Les accions dels grups armats porten el règim militar al seu moment de més debilitat des del cop del 2021

XINA – TAIWAN: Taiwan declara que el 2024 el nombre d'incursions aèries per part de la Xina es va incrementar en un 80%

EUROPA

RÚSSIA – UCRAÏNA: Discussions sobre possibles futures negociacions, però incertesa davant la nova Administració Trump

SÈRBIA – KOSOVO: Increment de tensions i obstacles en les negociacions

ORIENT MITJÀ

ISRAEL – HEZBOLLAH: L'acord de cessament el foc es manté en un context de fragilitat

ISRAEL – PALESTINA: Investigacions eleven la xifra de morts a Gaza i reforcen les acusacions de genocidi contra Israel

Famílies sirianes i refugiades, arribant a Síria. Font: UNICEF/Rami Nader

SÍRIA

El derrocament del règim d'al-Assad obre un capítol d'expectatives i incertesa al país

La caiguda del règim dels al-Assad després de més de cinc dècades en el poder obre una nova etapa en la història de Síria caracteritzada per les expectatives de canvi i la incertesa davant els ingents reptes que es visibilitzen. El derrocament de Bashar al-Assad es va produir després d'una accelerada successió d'esdeveniments que va canviar radicalment l'escenari a Síria en un període de tan sols deu dies. El 27 de novembre, des del nord-oest del país, forces opositores al règim van iniciar una ofensiva liderada per l'organització Hayat Tahrir al-Sham (HTS) amb suport de l'Exèrcit Nacional Sirià (SNA, per les seves sigles en anglès), conglomerat recolzat per Türkiye. Ràpidament aquests grups van avançar en el control de territoris cap al sud, capturant posicions clau com les ciutats d'Aleppo, Hama i Homs. En paral·lel, altres grups d'oposició van llançar atacs contra el règim des de la zona meridional del país, a les províncies de Deraa i Suwayda. Les forces rebels van trobar escassa resistència de les Forces Armades sirianes en el seu avanç cap a la capital, Damasc, que va passar a estar sota control de l'oposició el 8 de desembre. Aquell mateix dia es confirmava que Bashar al-Assad havia abandonat el país rumb a Moscou i que Rússia havia decidit concedir-li

asil al costat de la seva família. Es posava fi així al Govern d'al-Assad 13 anys després de la revolta en contra seu en el marc de les "primaveres àrabs" i 54 anys després que el seu pare, Hafez al-Assad, iniciés la dictadura.

El canvi de règim es va produir en un context de conflicte armat que es va iniciar el 2011 i que ha tingut devastadores conseqüències per al país: al voltant de mig milió de víctimes mortals (segons estimacions), desplaçament forçat de més de la meitat de la població, una greu crisi humanitària i econòmica, innumbrables vulneracions als drets humans i la comissió de crims de guerra per part dels nombrosos actors armats involucrats en la contesa, en la qual s'han projectat múltiples interessos regionals i internacionals. Des del 2020 els fronts de batalla es mantenien relativament estables, després que un acord de cessament

el foc promogut per Rússia i Türkiye consolidés les àrees de control per part de les principals forces implicades en la disputa. Malgrat això, els enfrontaments persistien – el conflicte armat a Síria ha estat classificat com d'"**alta intensitat**" ininterrompudament des del 2011 en les anàlisis de l'Escola de Cultura de Pau– i en l'últim temps diverses veus alertaven sobre l'increment de la violència

i la fràgil situació al país, en un escenari caracteritzat també pel **bloqueig de les iniciatives de mediació** i de cerca de sortides polítiques a la contesa. Malgrat la persistència de les hostilitats, el Govern d'al-Assad s'havia projectat com el vencedor *de facto* –havia recuperat el control de la major part del territori del país– i en l'últim temps s'havia vist beneficiat per la normalització de relacions amb múltiples actors internacionals, com va escenificar la seva reincorporació a la Lliga Àrab el 2023. Els fets transcorreguts entre el 27 de novembre i el 8 de desembre de 2024 –que van provocar més de 500 morts i el desplaçament d'un milió de persones– van canviar sobtadament aquest escenari.

Claus d'una caiguda

Com s'explica la precipitada caiguda del règim? La resposta a aquest interrogant requereix tenir en compte factors externs i interns. Els esdeveniments a Síria estan relacionats amb el context regional, amb la deriva d'esdeveniments després dels atacs de Hamas del 7 d'octubre de 2023, el genocidi d'Israel a Gaza i la intensificació de les tensions regionals. Com han assenyalat diverses anàlisis, els fets que van desembocar en la caiguda d'al-Assad han evidenciat el **debilitament de l'anomenat "eix de resistència"** després d'un any d'hostilitats amb Israel. Amb el focus en la seva pròpia confrontació amb les forces israelianes, ni Teheran ni Hezbollah tenien els recursos, efectius o disponibilitat per assistir als seus aliats a Damasc. Tampoc Rússia, l'altre sostenidor del règim de Bashar al-Assad, que concentrat en la invasió d'Ucraïna (des del 2022) havia reduït significativament les seves forces militars a Síria –el novembre del 2024 mantenia a Síria només dos batallons i un esquadró aeri, uns 7.500 efectius segons mitjans de premsa. Així, els aliats clau que havien influït de manera determinant en el curs del conflicte anys enrere i que havien garantit la permanència del règim d'al-Assad el van deixar caure sense a penes desplegar mesures per contrarestar l'ofensiva dels grups opositors.

A nivell intern, l'escassa resistència oferta per les forces de seguretat siriana i les nombroses desercions de soldats durant l'ofensiva opositora també s'explica per les polítiques del règim. El Govern de Bashar al-Assad havia optat per confiar la seva supervivència en els suports forans i no havia reforçat les seves Forces Armades. Al contrari, es recolzava en un contingent de reservistes i soldats reclutats forçosament, mal pagats i amb escassa motivació. Diverses anàlisis destaquen que en les forces del règim imperava la precarització, la fragmentació i competència entre brigades i amb milícies progovernamentals. Davant el debilitament i la distracció dels suports forans del règim, grups armats opositors van aprofitar per llançar la seva ofensiva. El protagonisme ha sigut d'HTS –organització successora de l'antic Front al-Nusra, l'ex-braç armat d'al-Qaeda a Síria i classificada com a grup terrorista per l'ONU i nombrosos països–, que havia consolidat la seva presència a la província d'Idlib. Tot i que la trajectòria i experiència de governança de l'organització suscita recels entre múltiples actors sirians,

el canvi de règim va ser celebrat dins i fora del país per sectors de variades confessions i postures polítiques. Un dels fets més significatius va ser l'alliberament de presoners de les presons del règim, alguns dels quals portaven dècades detinguts i sotmesos a gravíssimes tortures i vexacions, com ha il·lustrat dramàticament l'experiència de la **presó de Sednaya**. Aquests fets permeten subratllar també la resiliència de la població siriana en la seva resistència contra els al-Assad. En els darrers anys, l'acció de diversos col·lectius sirians ha estat decisiva per mantenir el qüestionament internacional del règim pels seus crims i vulneracions als drets humans.

En aquest context, Síria afronta un futur incert i fràgil marcat per un gran nombre d'incògnites fruit dels desafiaments polítics i de seguretat a nivell local i a la persistència de les ingerències d'actors forans, regionals i internacionals, seguint la tònica de la seva història recent. Alguns d'aquests actors han continuat reafirmant-se en l'ús de la força per avançar les seves agendes i interessos a Síria. Prova d'això és que, poques hores després de la sortida del poder d'al-Assad, forces israelianes van avançar posicions al voltant dels Alts del Golan més enllà de la zona desmilitaritzada i van ocupar nous territoris a Síria, sota l'argument de prevenir possibles atacs contra Israel. El Govern de Netanyahu va intensificar les seves accions al país i va llançar una àmplia ofensiva contra els arsenals sirians (més de 500 atacs), destruint entorn del 70-80% de les seves capacitats navals, aèries, reserves d'armes químiques i llocs de producció d'armes. Paral·lelament, Turkiye ha intensificat les seves accions contra les forces kurdes al nord-est de Síria, mentre que els EUA i altres països, com França, han llançat una sèrie d'atacs contra posicions d'ISIS amb la intenció declarada d'evitar que l'organització exploti el context d'instabilitat per recuperar forces a Síria.

Perspectives de transició

Els interrogants i els reptes a nivell intern són innombrables. Un dels més acusats té a veure amb com es gestionarà la transició post-Assad i el paper que assumiran els diferents actors polítics i armats. Un tema crucial és el del rol que exercirà HTS. Des del 2017 el grup ha intentat distanciar-se dels seus passats vincles amb organitzacions extremistes i en la seva campanya de derrocament d'al-Assad ha intentat projectar **un perfil pragmàtic** i en declaracions recents ha apel·lat a la unitat i ha intentat connectar amb les aspiracions de la revolució siriana. El líder d'HTS, Ahmed al-Sharaa –que ha abandonat l'ús del seu nom de guerra, Abu Mohammed al-Jolani– va anunciar el 10 de desembre que Mohamed al-Bashir assumiria el govern en funcions fins al març del 2025. Al-Bashir s'havia desenvolupat fins llavors com a responsable del Govern de Salvació Siriana a Idlib, una estructura establerta per HTS per administrar l'àrea sota el seu control. Dies més tard, les autoritats de transició van anunciar la suspensió del Parlament i la Constitució en aquesta fase i van avançar la intenció de conformar un mecanisme de diàleg nacional. No obstant això, sectors sirians han expressat reserves per la manca de transparència i limitada representativitat

en la conformació d'aquest espai. Activistes feministes sirianes han reiterat **la intenció de les dones de formar part activa en el procés de transició** i –si bé mantenen l'esperança en les perspectives que ofereix la nova etapa– han expressat dubtes sobre la forma en què governaran les noves autoritats, en especial pel que fa als drets de les dones.

En aquest context, han proliferat també les iniciatives diplomàtiques de diversos actors que intenten establir relació amb les noves autoritats i influir en l'evolució del procés polític al país. Entre ells, governs occidentals, països àrabs que havien conformat un grup de contacte sobre Síria i Nacions Unides, que en els últims anys ha intentat sense èxit facilitar una sortida política al conflicte sirianès. L'enviat especial de l'ONU per a Síria, Geir Pedersen, va visitar el país a mitjans de desembre i en les seves declaracions ha insistit que **el nou escenari ofereix una oportunitat per a una transició inclusiva** i que respecti la pluralitat de veus a Síria. Fins ara, les iniciatives impulsades per l'ONU havien tingut com a referència la resolució 2254 que dibuixava un full de ruta per a la transició. No obstant, el mateix Pedersen ha reconegut que aquest marc no es pot aplicar de manera automàtica –estava concebut per a una negociació entre les forces d'oposició i el règim d'al-Assad–, però ha insistit que els seus principis clau continuen sent rellevants i vigents. Entre ells, la necessitat d'una nova Constitució i la celebració d'eleccions lliures. Al-Sharaa, que ha qualificat la resolució 2254 com a desfasada, ha suggerit un full de ruta que no preveu comicis fins dins de quatre anys, per donar temps a la recuperació de les infraestructures, la comunicació amb les comunitats sirianes a l'exterior i dades estadístiques actualitzades de població. El cronograma establert en la resolució 2254 preveia comicis en un termini d'any i mig. Col·lectius la diàspora siriana estan compartint i defensant els seus propis fulls de ruta davant les noves autoritats. Els terminis i termes de l'aixecament de sancions que estaven vigents contra el govern sirianès es perfilen com una de les eines de pressió. La UE, per exemple, analitzarà l'aixecament de les restriccions a finals de gener, però ha avançat que **dependrà que la transició garanteixi la protecció de les minories i els drets de les dones**.

Un altre dels temes clau serà l'abordatge de les exigències de justícia i rendició de comptes, que exigeix abordar els abusos dels múltiples actors implicats en la contesa i **requereix de la preservació d'evidències**. Cal recordar que familiars encara busquen més de 100.000 persones desaparegudes a Síria, en la seva majoria després de ser detingudes i reclouses als centres de tortura del règim.

En l'àmbit de la seguretat els reptes també són ingents i evidencien la necessitat d'un alto el foc d'abast nacional. Les noves autoritats han anunciat acords amb alguns grups armats d'oposició per al seu desmantellament i integració en una força militar unificada. Malgrat això, diversos actors

continuen operant per lliure i s'han denunciat accions de venjança i execucions extrajudicials en localitats com Hama, Homs i Latakia que generen profunda inquietud en sectors sirians. També s'han produït ofensives de grups lleials a al-Assad contra forces del govern de transició en zones com Tartous. Per això, un dels grans reptes que s'identifica és assegurar l'estabilitat, prevenir els atacs contra minories i evitar cicles de represàlia i violència. Paral·lelament, un dels focus que genera més preocupació és la violència al nord-est de Síria, on l'SNA –conglomerat que compta amb el suport de Türkiye i reuneix faccions islamistes, nacionalistes i romanents de l'Exèrcit Sirianès Lliure– ha llançat una ofensiva contra les Forces Democràtiques de Síria (SDF, per les seves sigles en anglès), liderades pel grup kurd YPG/YPJ. L'SNA ha arrabassat als kurds el control de localitats estratègiques com Tal Rifaat o Manbij i pretén capturar altres com Kobane. Els EUA, que ha donat suport a les SDF –aliat en la lluita contra ISIS a la regió– ha intentat promoure un cessament el foc entre les diferents faccions, però el context continua sent altament volàtil. Les perspectives per abordar la qüestió kurda a Síria estan també condicionades per l'evolució dels contactes entre Ankara i el PKK (vegeu l'anàlisi sobre Türkiye [PKK] en aquesta publicació). En aquesta àrea nord-est de Síria ISIS també estaria aprofitant el buit de poder i hi ha el risc que la fuga de milers de presoners del grup –fins ara custodiats per les SDF– puguin reforçar les cèl·lules de l'organització.

A això se sumen els reptes associats als atacs i a la presència d'Israel a Síria. Al-Sharaa ha condemnat de manera continguda les accions israelianes i ha declarat que les noves autoritats sirianes no pretenen ser una amenaça per als seus veïns ni per a Occident. HTS ha explicat que no busca una confrontació amb Israel, però subratllant que ara que la influència iraniana a Síria ha cessat, el Govern de Netanyahu no té raons per continuar bombardejant el país. El posicionament ha estat interpretat com un senyal que la tensió podria escalar si Israel persisteix en les seves accions. Diverses anàlisis subratllen que la caiguda d'al-Assad ha estat celebrada a Israel per debilitar l'Iran, però que l'antic règim sirianès havia estat a la pràctica un “rival convenient”. Tot i que Israel ha declarat que les mesures recents a Síria són “limitades i temporals”, la seva política prèvia de fets consumats i anuncis recents respecte al fet que pretén doblar la població israeliana als Alts del Golan permeten anticipar tensions en cas que les noves autoritats sirianes pretenguin desafiar la seva ocupació il·legal d'aquest territori.

Càlculs regionals i internacionals

Els fets recents a Síria no només suposen un punt d'inflexió per al país, sinó que també impliquen **canvis en la correlació de forces a Orient Mitjà** i condicionen els càlculs i perspectives d'actors regionals i internacionals.

Així, el canvi de règim es llegeix com un dur cop per a l'Iran –i el seu “eix de resistència”–, que perd un aliat en el qual ha invertit un important capital polític i militar en els últims anys i perd també la ruta directa d'accés a Hezbollah, un altre actor regional que es veurà directament afectat per la caiguda d'al-Assad i degradat en les seves capacitats després de mesos d'enfrontament amb Israel. El derrocament del règim siríà també s'interpreta com un cop per a Moscou, posant en dubte les seves possibilitats –o disposició– de ser una influència determinant a Orient Mitjà. Els fets recents posen fins i tot en dubte una presència rellevant de Rússia a la zona. Moscou ha establert contacte amb les noves autoritats sirianes i la seva prioritat seria mantenir la seva base naval a Tartous –l'única que té al Mediterrani, des del 1971– i la base d'Hmeimim, que des del 2015 ha servit com a base d'operacions de les forces russes a Síria i com a punt clau per a l'assistència russa a les seves forces i grups aliats a l'Àfrica.

Per contra, el nou escenari perfila Türkiye com un actor amb capacitat per treure avantatge dels canvis i influir de manera rellevant en el procés de transició siriana. Tot i aix , està per veure's l'evolució de la relació d'Ankara amb HTS –grup al qual formalment havia declarat organització terrorista, però amb el qual mantenia una relació pragm tica– i si podr  incidir en la seva relació amb altres grups de l'oposició siriana recolzats per Türkiye. També serà clau com continuar  abordant la q estiu kurda a S ria i la seva relació amb les SDF, que depenen del suport dels EUA. El líder de les SDF i de les forces kurdes de S ria ha insistit en la seva crida a Washington que mantingui les seves forces a la zona –uns 2.000 efectius– i ha subratllat el risc que el nou escenari derivi en un ressorgiment d'ISIS.

No obstant, la pr xima arribada de Trump a la presidència obre un escenari incert a la continuïtat de les forces dels EUA a Síria, tenint en compte que l'exmandatari ja va optar per un important replegament de tropes del país durant el seu primer govern i que en declaracions recents ha subratllat que Türkiye és l'actor clau en l'actual context regional.

Les posicions dels països àrabs varien relativament, en funció de l'estat de la seva relació amb l'antic règim i dels suports a diferents actors en el marc del conflicte siriana. A nivell general, la seva preocupació és l'estabilitat del país i la resolució de qüestions que ja havien estat en la seva agenda en els seus últims contactes amb el govern d'al-Assad: la repatriació de la població refugiada siriana –un assumpte que interessa especialment a països com Jordània i Líban, però també a Türkiye, que han sigut els principals receptors de sirians i sirianes des de l'inici del conflicte armat– i el control de la producció i tr fic de droga des de S ria. El règim d'al-Assad el país es va involucrar activament en l'elaboració i distribució de Captagon, un tipus d'amfetamina que ha tingut Jordània com a principal ruta i als països del Golf com a destinataris clau. Diverses anàlisis han arribat a descriure Síria com un “narco-Estat”, en què jugava un paper determinant el germà d'al-Assad –Maher, també comandant de la Quarta Divisió Armada, unitat d'elit de l'Exèrcit– i que pot continuar sent explotat per traficants. En el cas del veí Iraq, els principals assumptes de preocupació del seu Govern són el tipus de relació que establir  amb les noves autoritats i en particular amb HTS –abans de distanciar-se del grup, al-Sharaa va ser combatent d'al-Qaeda a l'Iraq– i també un eventual ressorgiment d'ISIS davant d'un possible escenari d'instabilitat a llarg termini.

Font: Hürriyet

TÜRKIYE (PKK)

Incipient iniciativa de diàleg

S'obre a Türkiye una nova oportunitat de diàleg per a la resolució del conflicte armat que enfronta Türkiye i el PKK, de la mà de diverses mesures i gestos en l'últim trimestre del 2024 i principis del 2025, tot i que amb incertesa i dificultats sobre les possibilitats de consolidar-se i d'èxit. Entre els passos en positiu, Al-Monitor va informar a inicis d'octubre de l'existència de **converses exploratòries** entre el govern turc i el líder del PKK, Abdullah  calan –a la presó des del 1999–, així com de contactes entre  calan i els líders del PKK amb base al nord de l'Iraq. El diàleg exploratori estaria encaminat a un possible reinici de negociacions. Segons una de les fonts a Al-Monitor,  calan hauria transm s al lideratge del PKK que era temps de discutir l'abandonament de les armes.

Al costat de l'esmentat diàleg exploratori no públic, en els últims mesos de 2024 i inicis de 2025 es van produir gestos, mesures i discursos d'acostament en l'esfera pública. D'una banda, Devlet Bahçeli, el líder del partit ultranacionalista turc Partit d'Acció Nacionalista (MHP) i aliat del president turc, Recep Tayyip Erdogan, va llançar el **22 d'octubre la proposta** que, si s'aixequés la situació d'aillament d' calan, aquest podria ser convidat al Parlament turc a declarar "la fi del terrorisme" i la dissolució de la seva organització. La crida de Bahçeli va estar precedida del

Emergeix a Türkiye una nova iniciativa de pau, amb converses exploratòries entre el Govern i el PKK i diàleg entre partits polítics de Türkiye

gest d'un **apret  de mans de Bahçeli** a parlamentaris del partit pro-kurd DEM a l'inici del curs parlamentari, l'1 d'octubre, i de comentaris davant la premsa sobre l'inici d'un nou període i el deure d'establir la pau a Türkiye. Els seus gestos i declaracions van generar gran impacte polític, mediàtic i social a Türkiye. Bahçeli és un líder històric del MHP, conegut per la seva posició històricament contrària a negociacions amb el PKK i que havia reclamat la il·legalització del partit pro-kurd DEM, tot i que **algunes anàlisis han matisat** que durant els anteriors processos de pau entre el 2009 i el 2015, si bé Bahçeli va realitzar crítiques, en general no els va obstaculitzar.

Després d'aquests gestos, el mateix president turc, Recep Tayyip Erdogan, va assenyalar també l'inici d'un nou **període de distensió**, recolzant les declaracions i gestos que s'estaven donant. Amb un enfocament que combina el llenguatge antiterrorista i el suport a un nou escenari polític, Erdogan ha assenyalat l'existència d'una "**oportunitat històrica**". El DEM –que tradicionalment ha defensat una solució dialogada al conflicte– va respondre positivament a l'acostament, afirmant la seva voluntat d'iniciar una iniciativa de pau, i remarcant que la fi de l'aillament és un requisit per a l'inici d'un procés de pau en qualsevol de les seves formes. El principal partit opositor,

el CHP, va expressar suport amb cautela i va assenyalar la importància d'abordar i resoldre el conflicte a través del Parlament i no reduir el diàleg a la figura d'Öcalan.

Visites al líder del PKK i rondes de reunions polítiques

Altres mesures d'acostament van incloure passos concrets com l'autorització per les autoritats turques d'una visita a Öcalan per part del seu nebot i diputat del DEM, Omer Öcalan, el 23 d'octubre. Va ser la primera autorització de visita en 43 mesos i va tenir format de visita de familiars. Segons Omer Öcalan, Abdullah Öcalan va traslladar el missatge que si les condicions eren les adequades, ell tenia “el poder teòric i pràctic” per moure el procés des del conflicte i la violència a un escenari legal i polític. Un altre element significatiu va ser l'autorització del Govern d'una altra visita a Abdullah Öcalan per part d'una delegació del DEM el 28 de desembre i els consegüents passos. La delegació va estar composta per dues figures de rellevància en el partit, Pervin Buldan i Sirri Sureyya Onder –partícpis en l'anterior procés de pau fallit. Després de la visita van traslladar **set punts de l'enfocament d'Öcalan**, incloent-hi la importància que tots els actors polítics a Türkiye contribueixin al procés i que una de les principals plataformes per a aquestes contribucions sigui el Parlament. Öcalan va fer referències al context regional, va posar en valor les contribucions de l'oposició a Türkiye i va afirmar tenir la “necessària competència” i determinació per contribuir al “nou paradigma” promogut per Bahçeli i Erdogan. Va assenyalar que la delegació traslladaria la seva aproximació als actors estatals i polítics. I, significativament, va afirmar estar preparat per donar els passos positius necessaris i fer “la necessària crida”, en referència a una potencial crida a la fi de la lluita armada.

A la reunió de la delegació amb Öcalan van seguir reunions entre el 2 i 7 de gener de la delegació del DEM amb el president del Parlament i amb líders i alts dirigents dels principals partits parlamentaris (MHP, GP, AKP, Saadet, CHP, DEVA, YRP, en l'ordre en què van tenir lloc). El partit nacionalista İYİ va declinar reunir-se amb la delegació. Les reunions entre la delegació del DEM i els partits polítics van ser qualificades per les parts com a constructives i positives. Un altre pas va incloure la visita de la delegació del DEM amb el co-líder de l'HDP (partit predecessor del DEM) Selattin Demirtas i amb l'ex-batlle de Diyarbakir Selçuk Mızraklı –tots dos, líders polítics kurds empresonats–, l'11 de gener a la presó d'Edirne. En el seu comunicat posterior, **Demirtas va emetre un comunicat** per xarxes, en el qual va expressar suport a tota iniciativa de pau, va expressar confiança en Öcalan, va afirmar que si les condicions eren les adequades i Öcalan donava passos li donarien suport. Va emmarcar el paper dels actors polítics a enfortir les bases per a la pau i va atribuir al Govern i el Parlament la responsabilitat de crear les condicions legals i polítiques perquè es pugui donar una crida d'Öcalan. També va agrair a Erdogan,

Bahçeli, Özel (líder del CHP) i resta de líders dels partits polítics pels passos donats i venidors d'iniciatives de pau. La delegació també es va reunir el 12 de gener amb la co-líder de l'HDP Figen Yuksekdag i l'exdiputada de l'HDP Semra Güzel, ambdues empresonades. Després de la ronda de reunions, la delegació del DEM tenia previst reunir-se per segona vegada amb Abdullah Öcalan **en la tercera setmana de gener**.

Per part del PKK, l'òrgan paraigua Unió de les Comunitats del Kurdistan (KCK) va emetre un **comunicat al gener** en el qual assenyalaria que seguiran la voluntat d'Öcalan i valoraven positivament la reunió de la delegació del DEM amb Öcalan i les discussions i reunions posteriors. No obstant, advertia que la política seguida pel Govern turc a Síria d'atacs contra les àrees sota control kurd posava en perill el procés de diàleg.

Entre expectatives positives i cautela i dificultats

L'existència de passos concrets (visites i reunions), les valoracions positives tot i que amb cautela per part dels partits polítics, la veterania i lideratge dels actors involucrats, les declaracions dels representants polítics referents a l'intercanvi en el si de les reunions de preguntes, recomanacions, lliçons apreses i cauteles, la combinació de transparència i discreció sobre els detalls de les discussions, apunten a un potencial nou intent de construir bases per a un procés negociador. S'estaria perfilant així un esquema de diàleg en diversos nivells, complementari, amb un paper rellevant atorgat a la participació de les formacions parlamentàries. En clau de gènere, destaca la inclusió pel DEM de la seva veterana representant política i defensora dels drets de les dones, Pervin Buldan.

No obstant això, existeixen també dificultats i elements d'incertesa, incloent-hi la llarga trajectòria de desconfiança entre les parts i la continuació de les mesures de repressió per part del Govern contra actors polítics i socials kurds (incloent-hi en l'últim trimestre noves destitucions d'alcaldes electes, incloent-hi el mateix Ahmet Türk al novembre i altres **a principis de 2025**, i la imposició de funcionaris designats per l'Estat; detencions d'activistes i manifestants, entre d'altres). El llenguatge antiterrorista per membres del Govern i l'MHP en relació a la iniciativa pot també generar distàncies. Existien també recels sobre la posició d'Erdogan respecte a la nova iniciativa i algunes anàlisis van apuntar que **entre les motivacions** podria estar la cerca de l'AKP i l'MHP del suport kurd a una modificació de la Constitució que permeti a Erdogan presentar-se de nou a les eleccions presidencials del 2028. No obstant, el mateix Öcalan i també Demirtas han saludat i reconegut els passos d'Erdogan i Bahçeli. D'altra banda, **un atemptat a Ankara** a l'octubre contra una fàbrica d'armes, que va causar cinc morts i 22 ferits, va posar de manifest potencials riscos d'*spoilers* al procés. No obstant, el PKK, que posteriorment va atribuir a les seves forces l'atemptat, va afirmar que l'atac no tenia cap

connexió amb l'incipient procés. En paral·lel, una seu del DEM va ser atacada. En conjunt, es requeriran esforços en construcció de confiança i bases sòlides per al nou incipient procés.

Un altre element d'incertesa per al potencial procés és el complex context regional i la dimensió transfronterera del mateix PKK i els atacs de Türkiye contra actors kurds a Síria. La caiguda del règim autoritari sirí de Bashar al-Assad el desembre del 2024 de la mà de l'ofensiva de l'HTS ha obert un nou escenari a Síria (Vegeu l'anàlisi sobre Síria en aquesta publicació) i a la regió, amb implicacions i interrelacions també per a la qüestió kurda de Türkiye. Ankara, amb el seu suport a l'HTS, surt reforçada regionalment i globalment, mentre el futur de les milícies kurdes de Síria –amb vincles amb el PKK– afronta gran incertesa. Després de la caiguda d'al-Assad, Türkiye i faccions pro-turques de l'SNA van intensificar els seus atacs contra les milícies kurdes YPG/YPJ (que, al seu torn, són el principal actor de la coalició SDF, recolzades pels EUA per combatre ISIS) i contra la seva àrea d'administració política del nord i est de Síria (AANES). Les milícies kurdes es van retirar de Tal Rifaat i, posteriorment –amb intermediació dels EUA– de Manbij.

Türkiye exigeix la sortida de Síria de combatents kurds no sirians de les SDF –incloent-hi del PKK de Türkiye–, la dissolució i desarmament de les milícies kurdes YPG/YPJ i la sortida de Síria dels seus alts comandaments, i

La nova iniciativa afronta dificultats importants, com la desconfiança entre les parts i la situació al nord i est de Síria

ha amenaçat amb una gran operació militar. Al desembre, per primera vegada, les SDF van admetre la presència de combatents del PKK a les seves files i van assenyalar la seva disposició a que marxin de Síria si s'assoleix un alto el foc total amb Türkiye. També han expressat voluntat d'integració de les SDF en el nou exèrcit sirí i de participació en el procés de diàleg polític sirí. No obstant, a principis de gener el lideratge de les YPJ advertia que estaven sota atacs armats i que en aquestes condicions no podien deixar les armes. El KCK –òrgan paraigua en què s'integra el PKK– també va advertir que els atacs de Türkiye contra les àrees que integren l'AANES posaven en perill el procés de diàleg a Türkiye. Amb tot això, està per veure com evolucionarà la transició a Síria i l'encaix kurd en aquesta, i com la posició de Türkiye i el seu enfocament cap a les YPG/YPJ i la resposta d'aquestes influirà en l'incipient procés entorn de la qüestió kurda a Türkiye.

En conjunt, s'ha obert una nova oportunitat a Türkiye d'abordatge per la via del diàleg del llarg conflicte armat entre Türkiye i el PKK i de la –més àmplia– qüestió kurda en aquest país. No obstant això, iniciatives passades de negociacions ja van fracassar i en el nou escenari concorren també riscos i dificultats, especialment relatius al context regional. Actors locals i internacionals tenen l'oportunitat de sumar esforços diplomàtics, polítics i socials per consolidar la incipient iniciativa i desplaçar el conflicte Türkiye-PKK des de la confrontació armada a vies de discussió i abordatge polític i social.

Font: Multinational Security Support Mission to Haiti

HAITÍ

Nacions Unides adverteix sobre un deteriorament sense precedents en la situació humanitària i de violència al país

A principis de gener, l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, Volker Türk va declarar que el 2024 com a **mínim 5.601 persones van morir com a conseqüència de la violència de les bandes armades** que operen al país, i que s'estima controlen al voltant del 85% de la capital, Port-au-Prince. Aquesta xifra és la més alta de la història del país i suposa un increment de més del 20% respecte de l'any anterior. A més, Nacions Unides també va assenyalar que durant l'any més de 2.200 persones van resultar ferides i que gairebé 1.500 van ser segrestades. L'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans també va documentar 315 linxaments de pandillers i persones presumptament associades amb pandilles –en algunes ocasions amb la presumpta col·laboració o connivència d'agents de la Policia– i 281 casos de presumptes execucions sumàries en les quals van participar unitats policials especialitzades. Segons un informe de l'International Crisis Group de novembre, en els últims tres anys, **les bandes armades han estat responsables de la mort de més de 10.000 persones i desplaçament forçós de més de 700.000**. Davant d'aquesta situació, Türk va demanar més suport logístic i financer per a la Missió Multinacional de Suport a la Seguretat (MSS), que va ser autoritzada

Nacions Unides va advertir que la violència vinculada a les bandes armades va provocar la mort de més de 5.600 persones el 2024, un 20% més que l'any anterior

l'octubre del 2023 i que a finals del 2024 hauria de comptar amb al voltant de 2.500 efectius. De moment, però, compta amb uns 400 agents de policia de Kenya i altres 150 efectius procedents de països d'Amèrica Central i el Carib, com Jamaica, Bahames, Belice o –la majoria– Guatemala. A més, altres països com Barbados, Bangladesh o Txad també s'han compromès a desplegar efectius militars i policials. En la mateixa línia, durant els debats i negociacions sobre la renovació del mandat de l'MSS que es van produir en el si del Consell de Seguretat de l'ONU al setembre, ja es va discutir la possibilitat que l'MSS es convertís en una operació de manteniment de la pau de les Nacions Unides. Tot i que llavors aquesta opció no va fructificar, a finals d'octubre el president del Consell Presidencial de Transició va sol·licitar formalment la conversió de l'MSS en una operació de manteniment de la pau de les Nacions Unides, una opció que el Govern dels EUA recolza obertament.

La situació humanitària del país

Pel que fa a les conseqüències humanitàries de la situació de violència generalitzada que viu el país, a

mitjans de gener l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM) va declarar que **més d'un milió de persones** (1.041.000 persones) estaven desplaçades a Haití, el triple que a desembre de 2023, quan hi havia 315.000 persones desplaçades. Més de la meitat de les persones desplaçades eren menors. A més, segons la IOM, el retorn forçat a Haití d'unes 200.000 persones, la majoria procedents de la veïna República Dominicana, durant l'últim any havia empitjorat la situació humanitària i de desplaçament. A tall d'exemple, el nombre de centres d'acollida i evacuació de persones desplaçades només a Port-au-Prince ha passat de 73 a 108 en l'últim any. A finals de setembre l'OIM havia publicat un **informe** en què advertia que més de 700.000 persones –més de la meitat de les quals menors– estaven desplaçades internament a Haití. Aquestes dades suposen un increment del 22% des del mes de juny. En els sis mesos anteriors a la publicació de l'informe, la violència vinculada a l'activitat de les bandes armades havia obligat més de 110.000 persones a fugir de les seves llars, especialment al municipi de Gressier (departament Oest), on els atacs armats van provocar que la gran majoria de la població del municipi es desplaçés forçosament. El 52% de les gairebé 703.000 persones desplaçades internes eren menors, i el 54% eren dones o nenes. El 65% del total de persones desplaçades va haver d'abandonar la seva llar el 2024, una xifra molt superior al 27% de l'any 2023 o al 4% dels anys 2022 o 2021. A l'octubre, la regió metropolitana de la capital acollia una quarta part de les persones desplaçades internes del país, tot i que aquest percentatge es va reduir respecte dels mesos anteriors perquè hi ha una tendència cada vegada més clara de desplaçament des de la capital cap a altres províncies del país. L'informe també va advertir que un nombre significatiu de les persones que decideixen tornar a les seves llars (especialment a la capital) han de tornar a abandonar-los per noves situacions de violència.

D'altra banda, a finals de novembre **UNICEF** va declarar que el nombre de menors reclutats per grups armats a Haití havia augmentat un 70% en l'últim any, i que les previsions anaven en augment. Segons UNICEF, entre un terç i la meitat de tots els membres dels grups armats són menors, i només a Port-au-Prince hi ha 1,2 milions de menors que viuen sota l'amenaça d'aquestes bandes. Segons l'agència de Nacions Unides, els factors que expliquen el reclutament massiu de menors per part de bandes armades són la creixent violència, la pobresa generalitzada, la falta d'educació i el col·lapse de la major part dels serveis socials a Haití. Segons UNICEF, sovint s'obliga els menors a unir-se per donar suport a les seves famílies o s'amenaça la seva seguretat, i en molts casos són reclutats després d'haver estat separats dels seus familiars o cuidadors, privats de protecció i opcions de supervivència. A més, a les zones on no estan sota control o influència de les bandes armades, en ocasions són acusats d'espies i fins i tot assassinats per grups d'autodefensa o d'autodefensa. Segons Nacions Unides,

A principis del 2025 hi havia més d'un milió de persones desplaçades internes, el triple que un any abans

l'octubre del 2024 **919 escoles romanien tancades** o estaven sent utilitzades com a refugis temporals per a persones desplaçades, cosa que impedia l'escolarització de més de 300.000 menors.

En aquesta mateixa línia, a mitjans de novembre, la Representant Especial del Secretari General de les Nacions Unides per als Infants i els Conflictes Armats, Virginia Gamba, **va advertir** que, en comparació amb les dades del 2023, el 2024 es van incrementar en més del 1.000% els casos de violència sexual contra menors, especialment nenes. A finals del 2024, al voltant de 2,7 milions de persones vivien en zones controlades per bandes armades.

Segons **OCHA**, actualment a Haití hi ha cinc milions de persones que pateixen inseguretat alimentària, la meitat de la població del país no disposa dels aliments suficients per menjar i la desnutrició severa es va incrementar en aproximadament un 20% durant el 2024. En l'àmbit sanitari, OCHA calcula que menys d'una quarta part dels hospitals del país estan operant amb normalitat.

La situació de violència a finals del 2024 i principis del 2025

Respecte de la situació de violència al país, algunes de les principals bandes armades del país van reduir substancialment la seva activitat després de l'inici del desplegament de l'MSS el mes de juny, permetent així que tant la Policia com l'MSS reprenguéssin el control de nombroses zones que fins aleshores estaven en mans d'aquestes pandilles i reforçar les mesures de seguretat en diverses zones de la capital. No obstant això, en l'últim trimestre del 2024 les bandes armades van reprendre amb força els seus atacs coordinats a Port-au-Prince i en altres ciutats del país. A principis d'octubre, per exemple, es va produir una de les **pitjors massacres** dels últims anys a Haití, quan 115 persones van ser assassinades per part de la banda armada Gran Griff a la ciutat de Pont-Sondé (regió d'Artibonite), a uns 100 quilòmetres de Port-au-Prince. Segons l'ONG Xarxa Nacional de Defensa dels Drets Humans (Rnndh), la banda acusava la població civil de col·laborar amb membres de 'La Coalició', un grup d'autodefensa que intenta evitar les activitats delictives de la banda. Pocs dies abans de la massacre, el Consell de Seguretat de Nacions Unides havia inclòs en el llistat de sancions el líder de la banda, Luckson Elan, per considerar que les activitats d'aquesta suposen una amenaça per a la pau, la seguretat i l'estabilitat d'Haití. Segons Nacions Unides, la banda Gran Griff és la més gran i més poderosa del departament d'Artibonite, ha expandit el seu control territorial notablement en els últims temps, trafica amb armes, és un dels grups que ha dut a terme el major nombre de reclutament de menors i ha comès nombroses violacions dels drets humans contra la població civil. A tall d'exemple, entre octubre de 2023 i gener de 2024, la banda va perpetrar nou segrestos en massa, en els quals van morir 157 persones.

En la mateixa línia, a mitjans d'octubre la coalició de bandes armades Viv Ansanm van llançar una nova onada d'atacs per intentar ocupar i controlar algunes regions –com Solino, Tabarre 27, Fort-Dimanche o Pétion-Ville– considerades estratègiques per a la seva expansió territorial, provocant el desplegament addicional d'efectius policials i el desplaçament de milers de persones. En paral·lel, en les mateixes dates, l'ex líder rebel i senador **Guy Philippe va participar en una manifestació** a la ciutat de Jérémie (departament Grand'Anse) en la qual va anunciar la seva intenció de liderar una “**revolució**” per alliberar Haití, derrocar el sistema actual i combatre les bandes armades, instant la població a incrementar les protestes. Philippe, ex-comandant de la Policia, va tornar al país recentment després de complir una pena de sis anys de presó als EUA i va fundar el partit Força Revolucionària de l'Acord Nacional (FREN). Alguns analistes han mostrat preocupació per les seves apel·lacions a membres de la Policia i les Forces Armades i per la seva aliança tàcita amb Brigada de Seguretat d'Àrees Protegides (BSAP). A principis d'any, després de l'acomiadament del seu director, desenes d'efectius d'aquest cos armat, que suposadament s'encarrega de la protecció de determinades zones del país exposades a riscos ambientals, van desertar i es van unir a diverses protestes antigovernamentals, i alguns dels seus dirigents van expressar el seu suport i lleialtat a Guy Philippe.

Al novembre, la situació d'inseguretat es va incrementar notablement després que el líder de Viv Ansanm, Jimmy “Barbecue” Chérisier, declarés que el temps d'observació de la situació per part de les bandes armades havia acabat i que era hora de prendre a les seves mans el destí del país. Alhora, un altre líder de les principals bandes a la zona de Canaan (nord de Port-au-Prince), Jeff Gwo Lwa, també va demanar a la població de les regions del Nord, de la Meseta Central, d'Artibonite i de l'Oest que no es dirigissin a Port-au-Prince perquè les carreteres estarien intransitables. Poc després, les bandes armades van llançar una nova onada d'atacs coordinats a la capital, obligant a tancar escoles, negocis i diverses ambaixades. A més, el principal aeroport del país es va veure obligat a tancar i suspendre vols després que tres avions que sobrevolaven la capital i un helicòpter de Nacions Unides fossin impactats per bales. Els greus enfrontaments entre bandes armades i l'MSS a Delmas (un dels bastions de Viv Ansanm) i altres regions metropolitanes de la capital van

provocar un nombre no determinat de víctimes mortals, el desplaçament de més de 40.000 persones i l'evacuació de part del personal de Nacions Unides. A finals de novembre, la Xarxa Nacional de Defensa dels Drets Humans (RNDDH) va afirmar que **més de 100 membres de les bandes van morir** en un període de tres dies durant els intents d'envair un dels barris de la capital, Pétion-Ville.

En l'últim trimestre del 2024, les bandes armades van dur a terme atac coordinats en diverses parts del país i algunes de les pitjors massacres dels últims temps

Al desembre, van seguir registrant-se nombrosos episodis de violència i es va produir la major massacre dels últims temps al país. A mitjans de mes, per exemple, diverses bandes van atacar i **cremar parcialment l'Hospital Bernard Mevs**, un dels pocs centres mèdics importants que encara estaven en funcionament a la capital.

Al nord, més de 100 persones van morir i més de 10.000 es van veure obligades a abandonar les seves llars pels enfrontaments entre bandes armades –principalment Gran Grief, i les seves bandes aliades Palmis i Lika– i efectius de la Policia i de l'MSS quan aquests últims intentaven recuperar el control sobre el centre de la ciutat de Petite-Rivière d'Artibonite. Segons fonts locals, en diversos atacs la nit del 10 a l'11 de desembre, les esmentades bandes van matar més de 70 persones. Poc abans, el 6 i 7 de desembre, la banda Wharf Jérémie **va assassinar com a mínim 207 persones** –134 homes i 73 dones– a la comuna de Cité Soléil (Port-au-Prince), sent considerada la major massacre de l'any. Segons un informe d'informe de l'Oficina Integrada de les Nacions Unides a Haití (BINUH) i l'Oficina de l'Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans (ACNUDH), la majoria de les víctimes eren persones grans acusades de practicar vudú i causar la malaltia i mort del fill del líder de la banda, Monel Felix, també conegut com a Wa Mikanò o Micanor Altes. Altres de les persones assassinades van ser acusades de filtrar informació a les autoritats públiques o a mitjans locals. Segons Nacions Unides, des del 2022 la banda de Wharf Jérémie lluita contra bandes rivals pel control de les carreteres que condueixen al port principal de la capital i extorsiona les empreses que transporten mercaderies des del port i al consorci que administra el port. Aquesta massacre no és el seu primer acte violent relacionat amb la religió, ja que el 2021 la banda ja va executar 12 dones grans acusades de bruixeria. El Consell de Transició va declarar que amb aquesta massacre s'havia creuat una línia vermella i que l'Estat mobilitaria totes les seves forces per perseguir les bandes criminals.

ÀFRICA

ETIÒPIA – SOMÀLIA (SOMALILÀNDIA): Acord entre els dos països després de mesos de tensions

GUINEA: La Junta Militar incompleix l'acord transicional de celebració d'eleccions presidencials augmentant la tensió amb l'oposició

MOÇAMBIC: El país enfronta una greu crisi política i social a causa de les disputes postelectorals i a la forta repressió

REPÚBLICA DEMOCRÀTICA DEL CONGO – RWANDA: Fracassen les iniciatives diplomàtiques regionals per assolir un acord mentre persisteix l'ofensiva del M23

SUDAN: S'aguditzava la crisi humanitària al país per la intensificació de la guerra

SUDAN DEL SUD: S'estanquen les negociacions de pau enmig d'un nou incompliment de celebració de les eleccions presidencials

TXAD: Se celebren les eleccions que posen fi a la transició iniciada el 2021

ETIÒPIA – SOMÀLIA (SOMALILÀNDIA)

Acord entre els dos països després de mesos de tensions

El procés de diàleg i acostament que va tenir lloc durant el 2024 entre Somàlia i Etiòpia per resoldre la crisi generada per l'acord signat el gener d'aquell any entre Adís Abeba i la regió somalí secessionista de Somalilàndia sobre l'accés etíop al mar Roig va culminar al desembre amb la consecució d'un acord entre tots dos països. L'11 de desembre Somàlia i Etiòpia es van comprometre a assolir un acord per resoldre la crisi després de les reunions que el president turc, Recep Tayyip Erdogan, i el seu ministre d'Exteriors, Hakan Fidan, van celebrar per separat a Ankara com a mediadors amb el president somalí, Hassan Sheikh Mohamud, i el primer ministre etíop, Abiy Ahmed. Ambdós països van assolir un acord conegut com la Declaració d'Ankara, que abordava les principals demandes de tots dos països. **Somàlia va aconseguir que Etiòpia reconegués la seva integritat territorial i a Etiòpia se li va assegurar accés a la costa somalí** des de i cap al mar. LA UA i la UE van celebrar l'acord. La UE va reiterar el seu suport a la unitat, la sobirania i la integritat territorial de tots dos països, i la seva disposició per donar suport en els esforços addicionals i continuar amb la seva participació en la mediació. No hi va haver informacions de contactes amb Somalilàndia durant el procés de diàleg entre tots dos països i es desconeix les repercussions de l'acord amb relació a la regió somalí.

Així mateix, **ambdós països van pactar dur a terme acords comercials mútuament avantatjosos** mitjançant acords bilaterals, inclosos contractes, arrendaments i modalitats similars, que permetin a Etiòpia gaudir d'un accés fiable, segur i sostenible al mar i des del mateix, sota l'autoritat sobirana de Somàlia. De la mateixa manera, van decidir iniciar negociacions tècniques amb aquests objectius durant el 2025.

L'acord va estar precedit per un increment de la tensió durant tot l'any. Els esforços de Turkiye per resoldre la disputa van començar després que el primer ministre etíop, Abiy Ahmed, visités Ankara al maig i li demanés la seva intervenció. Turkiye manté estrets vincles amb Etiòpia i Somàlia, i entrena les forces de seguretat

somalianes i els proporciona assistència a canvi del seu suport en una important ruta marítima mundial. Al juny Qatar també va manifestar la seva disposició a facilitar un diàleg entre tots dos països. Aquestes iniciatives van culminar amb la celebració a Ankara de diverses rondes de negociació facilitades per Turkiye. **La primera i segona ronda de contactes indirectes es van celebrar al juliol i agost** entre el Ministre de Relacions Exteriors somalí, Ahmed Moalim Fiqi, i el seu homòleg etíop, Taye Atske Selassie. En paral·lel, Somàlia va multiplicar les iniciatives diplomàtiques per aconseguir suport per a la seva causa i alhora posar pressió sobre Etiòpia.

GUINEA

La Junta Militar incompleix l'acord transicional de celebració d'eleccions presidencials augmentant la tensió amb l'oposició

Guinea ha viscut un context de creixent tensió política sota el lideratge del president, general de la Junta militar, Mamadi Doumbouya. A l'octubre, Doumbouya va intensificar el seu control, promovent la seva candidatura per a les eleccions presidencials no anunciades i establint mesures autoritàries, com la dissolució de partits polítics (almenys 53) i la prohibició de viatges internacionals per a ministres. A més, la desaparició de diversos activistes de la societat civil, inclosos Foniké Menguè i Mamadou Billo, va augmentar la preocupació internacional sobre la repressió al país. La UE i l'ONU van expressar la seva inquietud davant d'aquesta situació. Al novembre, Doumbouya va consolidar encara més el seu poder a l'ascendir a 16 oficials de l'Exèrcit. Aquest moviment va ser interpretat com un intent d'enfortir la seva xarxa d'aliats. Mentrestant, l'oposició va mantenir el seu rebuig al projecte de Constitució proposat pel Govern, que no impediria la reelecció de Doumbouya. Les Forces Vives de Guinea, una coalició d'opositors i activistes, **van convocar protestes per exigir un govern civil i la sortida de la Junta**.

Posteriorment, al desembre, el Govern va incomplir el termini transicional per retornar al govern civil, previst per al 31 de desembre, cosa que va desatendre protestes al país. **L'oposició es va mostrar cada vegada més escèptica respecte a les promeses de transició de Doumbouya**. A

més, una estampida en un esdeveniment de futbol en suport al president a N'Zérékoré va deixar desenes de morts, cosa que va obligar a suspendre actes públics de suport a Doumbouya. Malgrat els creixents desafiaments, el Govern va continuar amb la seva campanya anticorrupció, condemnant exfuncionaris del règim de Condé, tot i que la situació política continua sent incerta i volàtil.

MOÇAMBIC

El país enfronta una greu crisi política i social a causa de les disputes postelectorals i a la forta repressió

En els últims tres mesos, Moçambic ha travessat una greu crisi política i social, desencadenada per les eleccions presidencials del 9 d'octubre. Els resultats electorals, que van donar la victòria a Daniel Chapo, candidat del partit governant FRELIMO, van ser àmpliament impugnats per l'oposició, encapçalada per Venâncio Mondlane, qui va afirmar haver guanyat les eleccions i va denunciar frau massiu. La comunitat internacional i organismes regionals com la Comunitat de Desenvolupament de l'Àfrica Austral (SADC), que s'ha mostrat **disposada a mediar**, van expressar la seva preocupació per la situació, mentre les protestes i la violència als carrers continuen, deixant un saldo d'almenys 225 persones mortes i més de 4.000 detingudes.

Les eleccions van ser marcades per una baixa participació (43%), especialment al nord del país, i per acusacions de frau com urnes omplertes, votants fantasma i l'ús de recursos de l'Estat per afavorir el PSOE. Després de l'anunci oficial dels resultats, que van confirmar la victòria de Chapo, les protestes es van intensificar en diverses ciutats, incloent-hi Maputo, Nampula i Matola, enfrontant-se els manifestants amb la policia i les forces de seguretat. A finals d'octubre, els enfrontaments van provocar la mort de desenes de persones i les tensions van augmentar durant les primeres setmanes de novembre, amb els opositors convocant vagues i protestes massives. El govern va respondre amb una forta repressió, cosa que va resultar en més víctimes mortals, amb la societat civil estimant més de 60 morts.

El malestar va continuar creixent al desembre, especialment després que **el Consell Constitucional ratifiqués els resultats electorals**, cosa que va intensificar els atacs contra edificis governamentals i forces de seguretat. A principis de desembre, els opositors van cridar a noves manifestacions, que van ser respostades pel Govern amb una política de "tolerància zero". Els atacs a infraestructures clau, com mines i plantes d'energia, van augmentar, paralitzant l'economia i generant més morts. Entre el 23 i el 26 de desembre, almenys 134 persones van morir en enfrontaments entre manifestants i la Policia. Les protestes i la violència també han afectat la seguretat al nord del país, a la província de Cabo Delgado, on continuen els atacs d'insurgents vinculats a l'Estat Islàmic, que se sumen a la inestabilitat política.

Malgrat els esforços internacionals per mediar en la crisi, com les crides de la UE, els EUA i Sud-àfrica per a un diàleg i la desescalada de la violència, el Govern de Filipe Nyusi ha descartat la intervenció estrangera i ha advocat per una solució interna a la crisi. A mesura que s'acosta la investidura de Chapo el 15 de gener, les tensions podrien continuar escalant, ja que Mondlane va declarar la seva intenció d'assumir la presidència el mateix dia **anunciant que tornaria al país** abans de la investidura del nou president. Finalment, el candidat opositor, qui havia abandonat el país després de la celebració de les eleccions i l'assassinat de dos dels seus col·laboradors més propers, un d'ells el seu advocat, **va tornar a Moçambic el 9 de gener**, cosa que augmenta la possibilitat d'un conflicte directe. La situació de Moçambic continua sent incerta, **amb greus implicacions per a l'estabilitat regional i la seguretat internacional**.

REPÚBLICA DEMOCRÀTICA DEL CONGO – RWANDA

Fracassen les iniciatives diplomàtiques regionals per assolir un acord mentre persisteix l'ofensiva de l'M23

La situació a la República Democràtica del Congo (RDC) durant l'últim trimestre del 2024 va estar marcada per la intensificació dels combats, el col·lapse de les negociacions diplomàtiques i un clima polític cada vegada més tens a causa de diverses propostes de reformes constitucionals. El conflicte armat a la província de Kivu Nord i la veïna Ituri va continuar, impulsat pels avenços del grup rebel M23 i els atacs d'altres grups armats, mentre la tensió entre l'RDC i Rwanda agreujava la crisi. Els intents de la UA per promoure un acord entre l'RDC i Rwanda, el que es coneix com el procés de Luanda, liderat per Angola, van patir un cop significatiu al desembre quan **es va cancel·lar la reunió entre el president congolès Félix Tshisekedi i el seu homòleg ruandès, Paul Kagame, que s'havia de celebrar el 15 de desembre**. Rwanda va exigir a última hora com a precondition que Kinshasa dialogués amb l'M23, cosa que va portar al fracàs de la trobada. Aquesta havia de ser la seva primera trobada cara a cara en 18 mesos. El president d'Angola, Joao Lourenço, va celebrar la reunió amb Tshisekedi a la qual no va comparèixer Kagame.

El president d'Angola **esperava la signatura d'un acord provisional que abordés la principal queixa de cada líder en la disputa**. L'RDC hauria de neutralitzar els rebels armats de les Forces Democràtiques per a l'Alliberament de Rwanda (FDLR), actius a l'est de la RDC durant més de 25 anys, i Rwanda hauria de retirar les seves forces, que han estat donant suport als rebels armats de l'M23 al mateix territori. Les FDLR van ser creades originalment per hutus que van fugir de Rwanda després de participar en el genocidi contra la comunitat tutsi i contra sectors de la comunitat hutu el 1994. L'M23 està compost essencialment per congoleesos d'ètnia tutsi.

El 30 de juliol, Lourenço va negociar un acord d'alto el foc entre l'RDC i Rwanda, que va entrar en vigor el 4 d'agost. Inclouïa un mecanisme de verificació ad hoc per supervisar la implementació, però aquesta treva ha estat sistemàticament violada, especialment des de l'octubre. La seqüència en la implementació és el principal obstacle, ja que Tshisekedi i Kagame es neguen a cedir en qüestions clau de rendició de comptes. L'esborrany d'acord assolit a l'agost va ser rebutjat per l'RDC, que sol·licitava que la retirada de Rwanda es produís al mateix temps que el desmantellament de les FDLR. En paral·lel, experts de l'RDC i Rwanda es van reunir a Luanda el 31 d'octubre per desenvolupar un pla harmonitzat per a la neutralització de les FDLR i la retirada de Rwanda. Els ministres d'Exteriors de tots dos països van aprovar posteriorment la proposta marc el 25 de novembre. Aquesta proposta, denominada concepte d'operacions, va ser aclamada com un gran avenç.

Paral·lelament, l'M23 va aconseguir importants avenços militars a Kivu Nord, capturant localitats clau com Matembe i controlant rutes estratègiques que connecten ciutats importants amb Goma, la capital, com són **Butembo i Beni**, al nord de la província. Aquests avenços van obligar les forces governamentals a retirar-se, provocant nous desplaçaments de població. En resposta, Tshisekedi va reorganitzar la cúpula militar, però els enfrontaments van persistir, especialment a Lubero. D'altra banda, altres grups armats van intensificar els seus atacs a Kivu Nord i Ituri, com les Forces Democràtiques Aliades (ADF), acusades d'estar vinculades a Estat Islàmic, i la milícia CODECO. **Les ADF van dur a terme massacres en aldees, causant desenes de morts, especialment a finals d'any**, mentre CODECO va assassinar líders comunitaris i civils en atacs aïllats. Aquestes accions van exacerbar la crisi humanitària, desplaçant milers de persones i augmentant la inseguretat a la regió.

El clima polític es va tensar encara més amb la proposta del Govern de Tshisekedi de reformar la constitució. **Líders opositors com Moïse Katumbi i Martin Fayulu van qualificar aquestes iniciatives com un intent d'estendre el mandat presidencial** i van denunciar una "deriva dictatorial". L'oposició es va unir en una coalició àmplia per enfrontar les reformes, comptant també amb el suport de la influent Església catòlica. Malgrat les crítiques, Tshisekedi va reiterar el seu compromís amb els canvis en el seu discurs sobre l'estat de la nació. Finalment, cal destacar que el Consell de Seguretat de l'ONU va renovar el mandat de la missió de manteniment de la pau a l'RDC, condemnant el suposat suport estranger a l'M23, mentre evitava nomenar directament Rwanda.

SUDAN

S'aguditzava la crisi humanitària al país per la intensificació de la guerra

Sudan ha continuat sumit en una de les crisis humanitàries més greus del món a causa de la intensificació del

Font: UNICEF

conflicte entre l'Exèrcit sudanès, encapçalat pel general Abdel Fattah al-Burhan, i el grup paramilitar Forces de Suport Ràpid (RSF), comandat per Mohamed Hamdan Dagalo "Hemedti". La guerra, que va començar l'abril del 2023, havia deixat a finals del 2024 un saldo devastador amb **més de 12 milions de persones desplaçades**, milions de persones en situació d'**una greu escassetat d'aliments** i fins i tot fam en parts de la regió de Darfur.

A mesura que les hostilitats es van estendre a l'octubre, els combats es van intensificar al Gran Jartum, especialment a Bahri i Omdurman, on tots dos bàndols es van enfrontar pel control de zones estratègiques, inclosa la refinaria de petroli d'Al-Jaili. A la regió de Darfur, els combats entre l'Exèrcit i les RSF es van intensificar, amb bombardejos aeris i atacs que van matar desenes de persones. A l'est del país, les tensions van augmentar a causa de l'aparició de milícies aliades a l'Exèrcit, cosa que va ampliar l'abast del conflicte, incloent-hi el possible involucrament d'Eritrea.

Al novembre, els enfrontaments es van estendre a noves àrees com els estats de Nil Blanc i Nil Blau, on les RSF van atacar punts estratègics. Aquesta expansió del conflicte en àrees prèviament pacífiques, juntament amb les disputes ètniques alimentades per les accions dels combatents de totes dues parts, van exacerbar la crisi humanitària. A l'estat de Gezira, les tensions intercomunitàries es van disparar a causa de les acusacions que comunitats no estaven donant suport a les RSF. La situació va empitjorar encara més al desembre, amb la intensificació dels combats a la capital i a les zones properes a la frontera amb Sudan del Sud. La violència també es va expandir a Darfur del Nord, on l'Exèrcit i les RSF es van enfrontar pel control del Fasher, mentre que els camps de refugiats com Zamzam van ser objectiu d'atacs aeris, desplaçant milers de persones. A més, la crisi alimentària va empitjorar, amb l'ONU advertint sobre les condicions de fam en cinc àrees clau del Sudan, incloses les zones més afectades de Darfur.

La situació humanitària ha empitjorat a causa de la **retirada del Sudan del sistema de Classificació Integrada de la Seguretat Alimentària (CIF)**, la qual cosa limita els esforços internacionals per monitoritzar i abordar la crisi alimentària. La retirada es va produir després que les autoritats sudaneses acusessin l'ONU d'emetre informes poc fiables. No obstant això, la realitat sobre el terreny és que la **fam afecta ja milions de persones**, amb 24,6 milions de persones, aproximadament la meitat de la població que necessiten ajuda alimentària urgent.

D'altra banda, Antony Blinken, secretari d'Estat estatunidenc va anunciar que el Govern dels EUA va **declarar formalment que les RSF van cometre genocidi durant l'actual guerra civil del país**, anunciant la imposició de sancions al comandant de les RSF, Mohammad Hamdan Dagalo.

Pel que fa als esforços de mediació, Aràbia Saudí va intentar facilitar el diàleg entre les parts a Jeddah, però els avenços van ser limitats. Les tensions entre les RSF i els aliats de l'Exèrcit, inclosos països veïns com Egipte i Txad, continuen complicant qualsevol possible acord de pau. D'altra banda, el president de Türkiye, Erdoğan, es va oferir a mediar en les converses entre l'Exèrcit i els Emirats Àrabs Units (EAU), a qui l'Exèrcit acusa de proporcionar armes a les RSF. Les divisions internes dels polítics civils i les demandes contraposades dels líders dels diferents grups en conflicte també han estat un obstacle per a qualsevol solució efectiva.

SUDAN DEL SUD

S'estanquen les negociacions de pau enmig d'un nou incompliment de celebració de les eleccions presidencials

Les negociacions de pau al Sudan del Sud, conegudes com la Iniciativa Tumaini, van enfrontar diversos obstacles en l'últim trimestre. A l'octubre, les converses es van estancar després de la retirada del Moviment d'Alliberament del Poble Sudanès a l'Oposició (SPLA-IO), liderat pel vicepresident Riek Machar. El President, Salva Kiir, va intentar reactivar el procés enviant una delegació a Nairobi per discutir amb el president de Kenya, William Ruto, sobre com estendre el període de transició del govern. Posteriorment, al novembre, Kènia va fer un altre **intent de reactivar les converses** amb la visita de Ruto a la capital sudsudanesa, Juba, però les negociacions no van avançar a causa de la falta d'assistència del Govern del Sudan del Sud a les reunions programades a Nairobi. A finals de novembre, la delegació governamental finalment va arribar a la capital kenyana per continuar les discussions, enfocant-se aquestes en un acord de repartiment de poder i la implementació de l'acord de pau signat entre les parts el 2018. Al desembre, les converses entre el Govern i els grups opositors no signataris de l'acord del 2018 es van tornar a reprendre, però novament es van estancar ràpidament per desacords sobre els protocols acordats el mes juliol. Malgrat aquests obstacles, es va anunciar que les converses continuaran el gener del 2025, tot i que persisteixen dubtes sobre el seu èxit.

De forma paral·lela, les eleccions previstes per al desembre del 2024, que havien de posar fi al període transicional al país, es van tornar a suspendre a causa de diversos factors relacionats amb la situació política i de seguretat al país. Malgrat els acords de pau assolits el 2018, que establien

un marc per a la celebració d'eleccions democràtiques, la implementació d'aquests acords continua sent lenta i enfrontant diversos obstacles, entre ells, la falta d'un consens definitiu sobre la distribució del poder entre el Govern i l'oposició, així com la inseguretat i els desacords sobre el procés electoral. Tots dos temes van contribuir a la decisió del Govern de suspendre les eleccions. El Govern de Kiir va proposar una **nova extensió de la transició política de dos anys** que va ser recolzada per alguns grups d'oposició, tot i que d'altres s'hi van oposar, exigint un calendari electoral més clar i la celebració d'eleccions en la data prevista. La suspensió de les eleccions reflecteix la inestabilitat persistent al país, on les tensions entre les faccions polítiques i la manca d'un procés de reconciliació efectiva continuen sent desafiaments clau per a l'assoliment d'una pau duradora i una transició democràtica efectiva.

TXAD

Se celebren les eleccions que posen fi a la transició iniciada el 2021

El 29 de desembre van tenir lloc **eleccions parlamentàries, regionals i municipals per primera vegada en més d'una dècada**, que posen de manifest l'intent de l'antic Govern colpista transformat en civil de donar una imatge de canvi i de compromís amb la democràcia al país centreafricà. Tanmateix, nombrosos actors i organitzacions locals i internacionals van qüestionar la transparència del procés electoral. Les autoritats de N'Djamena han afirmat que aquestes eleccions posaran fi al període de transició iniciat després de la mort el 2021 del líder Idriss Déby i la presa de possessió mitjançant una Junta militar del seu fill, Mahamat Idriss Déby, qui va ser confirmat com a president del país després de la celebració d'eleccions presidencials el maig del 2024. En el que es considera un important pas cap a la descentralització, la ciutadania va votar pels càrrecs dels consells provincials que poden assumir les responsabilitats que abans ocupaven els governadors designats pel president; també va votar pels diputats per primera vegada des del 2011. El partit governant va mantenir un avantatge significatiu, com era previsible, ja que la majoria dels principals partits d'oposició, inclosos Les Transformateurs i Political Actors Consultation Group, van boicotejar les eleccions. Les autoritats electorals van afirmar que la participació va ser del 36%, tot i que l'oposició va afirmar que va ser menor. **Els observadors van informar de casos de votació fraudulenta i de vots múltiples**. Els resultats provisionals es publicaran el 15 de gener, tot i que no s'esperaven novetats d'un procés boicotejat pels principals partits opositors. Les autoritats van celebrar amb èxit un referèndum el desembre del 2023 que va donar suport a una nova constitució que permetia al líder colpista Mahamat Déby presentar-se a les eleccions presidencials, que es van celebrar al maig.

Aquestes eleccions, en què **Déby va obtenir una victòria del 61% dels vots**, es van celebrar enmig d'acusacions que el seu partit havia manipulat la votació amb l'ajuda de l'Agència Nacional de Gestió Electoral (ANGE). El segon candidat, Succès Masra, líder del partit Les Transformateurs, va obtenir el 18,5% dels vots. Masra havia retornat al país el gener del 2024 després d'un acord de pau i va ser nomenat primer ministre, en el que molts van veure com un intent de Déby de guanyar-se el suport dels membres de l'oposició. No obstant això, les tensions van tornar quan tots dos es van enfrontar en les eleccions. Masra va dimitir com a primer ministre i des d'aleshores ha tornat a liderar l'oposició. A més, els crítics també van acusar Déby d'ordenar l'assassinat a candidats de l'oposició abans de les eleccions. Les forces de seguretat txadianes van matar al febrer Yaya Dillo, cosí de Déby i membre destacat de l'oposició del Partit Socialista Sense Fronteres (PSF). En aquell moment, se'l considerava àmpliament el major rival del president. Les eleccions no van ser ni lliures i transparents, segons diferents organitzacions internacionals.

En paral·lel, el 19 de desembre el Govern txadià va exigir a França la retirada de la presència militar francesa al país el 31 de gener, en una decisió que diferents anàlisis van qualificar com un intent del president Déby de capitalitzar el suport ciutadà. Després de la fi de l'acord de cooperació militar al novembre, Txad va sol·licitar que França retirés el contingent de 1.000 militars establert al país. La presència francesa es va iniciar després de la independència de França el 1960. Aquest contingent ha donat suport als diferents líders del país, inclòs el pare de l'actual president, Idriss Déby, per mantenir-se en el seu càrrec, en contextos d'inestabilitat i amenaces insurgents. França va assenyalar que la data proposada no era viable, i es va iniciar un diàleg a nivell tècnic per accelerar el procés. Finalment, cal destacar la **proposta de suport humanitari i militar del president d'Hongria, Viktor Orban**, al país centreafricà realitzada al desembre, com una forma de frenar la migració.

AMÈRICA

MÈXIC: El nombre d'assassinats el 2024 supera els 30.000

MÈXIC

El nombre d'assassinats el 2024 supera els 30.000

El Govern, a través del Secretariat Executiu del Sistema Nacional de Seguretat Pública (SESNSP), **va declarar** a principis de gener que el 2024 es van registrar 30.057 homicidis a Mèxic, un 1,1% més que el 2023 (29.713). Set **estats** van concentrar gairebé el 50% dels homicidis: Guanajuato (3.151 assassinats, 10,5%); Baixa Califòrnia (2.368 assassinats, 7,9%); Estat de Mèxic (2.258 homicidis, 7,5%); Chihuahua (2.004 assassinats, 6,7%); Jalisco (1.804 homicidis, 6%); Guerrero (1.738 assassinats, 5,8%) i Nuevo León (1.539 homicidis, 5,1%). En contrast, hi va haver diversos estats amb una incidència relativament baixa d'homicidis, com Yucatán (44 homicidis), Durango (69), Baixa Califòrnia Sud (69), Campeche (98), Coahuila (111) o Aguascalientes (118). Segons el Govern, una mitjana de **82 persones van ser assassinades** cada dia. El sexenni d'Andrés Manuel López Obrador (2018-2024) va ser el **més violent** de la història recent del país, amb 188.987 homicidis. Aquesta xifra és un 38% més gran a la que es va registrar durant la presidència d'Enrique Peña Nieto (2012-2018, amb 137.289 homicidis dolóss), un 84% superior a la del sexenni de Felipe Calderón (2006-2012, amb 102.859 assassinats), i un 153% més alt que en el mandat de

Vicente Fox (2000-2006, amb 74.577 homicidis). No obstant, el 9 de gener la presidenta, Claudia Sheinbaum, va informar que en els primers 100 dies de la seva administració –va assumir el càrrec l'1 d'octubre– la mitjana diària de víctimes d'homicidi dolós **va disminuir** en un 16,3%, i va atribuir aquesta disminució a la nova Estratègia Nacional de Seguretat del seu Govern. D'altra banda, segons dades de l'organització Causa en Comú, fetes públiques al gener, entre gener i novembre del 2023 hi va haver 4.270 **atrocitats** –388 per mes–, i es van registrar 466 massacres. A més, la Xarxa pels Drets de la Infància a Mèxic (REDIM) va advertir que el 2024 es va registrar l'**assassinat de 2.243 menors** –456 nenes i 1.787 nens–, un increment del 6,5% respecte del 2023. Segons REDIM, el 2024 hi va haver 73 casos de femicidis de nenes i adolescents, cinc més que el 2023.

Diversos mitjans van assenyalar que els comicis presidencials del juny del 2024 van ser els més violents de la història del país, ja que es van registrar 889 víctimes mortals, incloses 39 víctimes entre candidats i aspirants a càrrecs públics. Els estats més afectats per episodis de violència política i electoral van ser Guerrero, Michoacán i Chiapas. Aquestes xifres indiquen que la **violència política** es va incrementar en un 197% en comparació amb el 2021 i en un 133% davant el 2018, data de les anteriors eleccions presidencials. En la mateixa línia, segons el centre d'investigació **ACLED**, entre gener i novembre de

2024 es van registrar més de 500 episodis de violència política. D'aquests, més de 330 es van produir entre l'inici de la campanya federal l'1 de març i el dia de la votació el 2 de juny, incloent-hi 95 incidents que van provocar la mort d'una o més persones. Al voltant del 40% dels incidents violents durant el cicle electoral del 2024 van tenir com a objectiu candidats que es postulaven a un càrrec públic. Segons ACLED, la competència entre els grups del crim organitzat va motivar gran part de la violència. De fet, sis dels 10 estats que van registrar la major quantitat d'esdeveniments de violència política contra figures polítiques també es troben entre els 10 més

afectats per la violència exercida per les organitzacions de crim organitzat.

Segons **Reporters Sense Fronteres**, Mèxic va continuar sent el 2024 un dels països més perillosos del món per exercir el periodisme, ja que va ser el tercer país del món (només per darrere de Palestina i Pakistan) amb més nombre de periodistes assassinats. A més, Mèxic concentra gairebé una tercera part (30 sobre un total de 95) de periodistes segrestats al món. Segons la **UNESCO**, set periodistes van ser assassinats el 2024 –igual que el 2023–, una xifra clarament inferior als 19 de l'any 2022.

ÀSIA I EL PACÍFIC

ÍNDIA (MANIPUR): Es produeix una nova onada de violència a l'estat

ÍNDIA – XINA: Nou acord que permet disminuir la tensió en la disputa fronterera que mantenen tots dos països

MYANMAR: Les accions dels grups armats porten el règim militar al seu moment de més debilitat des del cop del 2021

XINA – TAIWAN: Taiwan declara que el 2024 el nombre d'incursions aèries per part de la Xina es va incrementar en un 80%

ÍNDIA (MANIPUR)

Es produeix una nova onada de violència a l'estat

Es van produir **nous episodis de violència a l'estat indi de Manipur**, provocant diverses víctimes mortals, així com noves restriccions a la comunicació i la mobilitat decretades pel Govern. Es tractaria dels episodis més greus de violència des que el maig del 2023 la tensió va escalar a l'estat després del reconeixement de l'estatus de "tribu registrada" a la població meitei de Manipur, grup ètnic majoritari. El 7 de novembre **es va produir un atac contra la població de Zairawan**, al districte de Jiribam per part d'un grup armat meitei, en què una dona hmar –tribu kuki– hauria sigut violada. El seu cos va aparèixer posteriorment calcinat –es va assenyalar que havia sigut cremada viva– i també van ser cremades diverses cases. Mitjans de comunicació van assenyalar que la població kuki havia acusat les forces de seguretat no haver intervingut per protegir el poble. El marit de la víctima va assegurar que els atacants formaven part de l'organització Arambai Tenggol. Integrants d'aquesta organització tenen vincles amb el rei titular de Manipur i actual parlamentari a l'assemblea de l'estat. Dies després, es van produir dos nous incidents de violència. En primer lloc, es van produir dos atacs simultanis contra una comissaria de policia a Borobekra i un campament de la Força Policial de Reserva Central també al districte de Jiribam. Com a conseqüència dels enfrontaments que es van produir després d'aquests atacs, van morir 10 homes hmar, acusats de formar part d'un grup insurgent. D'altra banda, van aparèixer els cossos de dos homes meiteis residents en un camp per a població desplaçada interna adjacent a

la comissaria de Policia de Borobekra. Unes altres dues persones d'aquest mateix camp van ser trobades ferides i davant la desaparició d'altres sis persones es va produir un desplegament policial a la zona.

A més, **les autoritats van imposar la legislació antiterrorista coneguda com a Armed Forces Special Powers Act (AFSPA)**, que ha sigut objecte de múltiples qüestionaments per la seva utilització als estats de la regió del nord-est de l'Índia per donar empara a múltiples violacions de drets humans en les operacions de les forces de seguretat índies contra els grups armats d'oposició que operen a la regió. Es van produir protestes i enfrontaments amb les forces de seguretat per part de grups de la societat civil i de familiars de les persones mortes davant els retards en les autòpsies dels 10 homes hmar que havien mort en els enfrontaments amb la Policia. Els dies posteriors van aparèixer els sis cossos de les persones desaparegudes (tres dones i tres menors) flotant al riu Barak. Això va donar lloc a **múltiples protestes a la capital** de l'estat, Imphal, i es van produir atacs contra habitatges de diversos

Font: HRW

parlamentaris estatals del partit governant BJP i fins i tot la casa del ministre en cap de Manipur va ser atacada per un grup d'assaltants. Després d'aquests disturbis es van produir nombroses detencions, es va imposar el toc de queda a diversos districtes de l'estat i es va suspendre l'accés a internet.

El Govern indi va assenyalar que **des de l'escalada de la violència que es va iniciar el maig del 2023 s'han registrat 258 morts**. Des d'aquest mes s'han repetit els episodis d'enfrontaments intercomunitaris, així com entre les forces de seguretat i els diferents grups armats que operen a l'estat. A més, s'ha accentuat la divisió ètnica de l'estat amb cada vegada més territoris habitats de forma homogènia per un grup ètnic, reduint-se les zones mixtes. Es va informar també que s'havia produït un desplegament de 9.000 policies addicionals des de l'increment de la violència al novembre.

ÍNDIA – XINA

Nou acord que permet disminuir la tensió en la disputa fronterera que mantenen tots dos països

A finals del mes d'octubre **Índia i la Xina van assolir un acord important per reduir la tensió entre tots dos països per la disputa fronterera entorn de la Línia de Control Actual** –denominació que rep la frontera de facto entre els dos països–. La Línia Actual de Control té una extensió de 3.488 km. Aquesta disputa data de la guerra sino-índia del 1962 i va escalar significativament el 2020, quan per primera vegada des del 1975 es van produir enfrontaments directes a la vall de Galwan entre les forces de seguretat xineses i índies causant víctimes mortals, 20 soldats indis i quatre soldats xinesos. L'acord, que no resol el contenciós que mantenen per la definició fronterera, sí que rebaixa la tensió ja que contempla que tots dos retiraran tropes, desmantellaran la infraestructura temporal (com botigues i cabanes) i reprendran les patrulles anteriors al 2020 en zones en disputa com Depsang i Demchok, a l'est del territori indi de Ladakh. Així doncs, l'acord preveu fonamentalment la retirada i el patrullatge pacífic de la frontera com a camí per reduir les tensions entre les dues potències. En paraules del ministre d'Exteriors de l'Índia, Subrahmanyam Jaishankar, l'acord representava el retorn a la situació fronterera del 2020 prèvia a l'esclat de la violència. Des d'aquell any, i en paral·lel a l'escalada de la crisi, s'havien produït trobades i negociacions entre tots dos països, especialment a nivell militar, per mirar de reconduir el descens i evitar nous episodis de violència. Les negociacions s'havien intensificat en les setmanes prèvies a l'assoliment del pacte amb reunions de caràcter diplomàtic i militar. No obstant, no va transcendir si l'acord també implicava la retirada dels milers de soldats addicionals que s'havien desplegat a la zona fronterera després de l'escalada de la violència el 2020.

L'acord es va produir poc abans de la celebració de la cimera dels BRICS a Rússia a finals d'octubre, a la qual

van assistir els mandataris de tots dos països. El secretari d'Exteriors indi, Vikram Misri, va fer un anunci davant la premsa un dia abans de l'inici de la cimera a Rússia en una compareixença sobre la participació índia en la cimera. Posteriorment la Xina va confirmar l'acord. De forma paral·lela a la cimera **el president xinès, Xi Jinping, i el primer ministre indi, Narendra Modi, van mantenir una trobada bilateral**, escenificant així el pacte, en la que suposava la primera reunió entre tots dos en cinc anys. L'acord transcendeix la disputa fronterera que mantenen la Xina i l'Índia i s'emmarca en el context internacional d'aliances i de pugna pel lideratge regional, així com l'interès de tots dos a mantenir les interaccions econòmiques entre els dos països més poblats de la regió i el món. A més, venia precedit d'una desescalada en la retòrica entre tots dos mandataris respecte a l'altre i amb alguns reconeixements públics de la importància de les relacions bilaterals. Fruit de la trobada entre Modi i Xi es va acordar que es reiniciaria el diàleg bilateral entre els ministeris d'Exteriors, incloent-hi el nivell dels ministres, per reconstruir i estabilitzar les relacions bilaterals. En els últims anys, el diàleg entre tots dos països s'havia limitat gairebé exclusivament a la qüestió fronterera. A més, es va acordar la celebració d'una reunió relativa a la disputa fronterera entre els màxims encarregats d'aquesta qüestió de cada país, l'Assessor de Seguretat Nacional (NSA), Ajit Doval, i el ministre de Relacions Exteriors de la Xina i alt membre del Politburó del Partit Comunista Xinès, Wang Yi. **Aquesta reunió va tenir lloc a Beijing el 18 de desembre** i s'hi va acordar l'acceleració de la resolució de la disputa fronterera mitjançant una major especificació dels acords. A més, es va discutir sobre la importància d'incrementar el comerç i la cooperació transfronterera incloent la represa de la peregrinació índia a la regió autònoma xinesa de Xizang. Al novembre s'havia confirmat que s'havien iniciat les patrulles de verificació, tal com s'havia establert en l'acord.

MYANMAR

Les accions dels grups armats porten el règim militar al seu moment de més debilitat des del cop del 2021

El règim militar de Myanmar es troba en el seu moment de **més debilitat política i militar des del cop d'Estat que va perpetrar el febrer del 2021**. Aquest cop d'Estat va impedir la conformació del Parlament resultant de les eleccions que havien tingut lloc el novembre del 2020 i en què el partit NLD, encapçalat per la històrica líder birmana Aung San Suu Kyi, havia obtingut una aclaparadora victòria. Des d'aleshores, el país s'ha vist sumit en una espiral de violència –a les insurgències ètniques actives en les últimes dècades s'han unit grups armats de resistència establerts després del cop d'Estat– i crisi política i econòmica. En el tercer any després del cop d'Estat el règim militar ha patit importants derrotes, que evidencien una situació de debilitat, si bé l'Exèrcit ha respost intensificant les operacions militars per mirar

de recuperar territoris capturats per diferents grups insurgents.

Després del llançament el mes de juny de la segona part de la coneguda com a Operació 1027, es va produir a l'agost la **captura del Comando Militar Regional del Nord-est, a la ciutat de Lashio, a l'estat Shan i la principal pèrdua militar fins al moment**. L'Operació 1027 es va iniciar l'octubre del 2023 pels grups armats que integren l'Aliança dels Tres Germans –MNDA (grup armat kokang), TNLA (grup armat ta'ang) i AA (grup armat rakáin)– i va suposar la major ofensiva contra les forces de seguretat de Myanmar després del cop d'Estat del 2021, amb la captura de diverses ciutats i la interrupció de la circulació per diferents rutes que comuniquen Myanmar amb la Xina. A més de la captura de Lashio per part del grup armat MNDA es va produir també la presa de Mogoke, un centre miner de gran importància a la regió de Mandalay. Es va obrir així la possibilitat que la insurgència armada fos capaç de capturar també la ciutat de Mandalay, feu del règim. La presa d'aquests dos emplaçaments va suposar un dur revés per a les forces de seguretat birmanes, que en els últims mesos de l'any van intensificar la seva resposta militar amb constants bombardejos sobre objectius civils. En paral·lel, la insurgència també va continuar amb les seves accions armades en diferents zones del país aconseguint el control d'importants porcions de les fronteres del país. **Al desembre, el grup armat rakhine AA va aconseguir el control total dels 270 quilòmetres de frontera entre Myanmar i Bangladesh** i pràcticament el control de l'estat Rakhine així com porcions de l'estat Chin. A més, amb la captura el 20 de desembre de la ciutat d'Ann va aconseguir el **control de la seu central del Comando Regional de l'Oest**, segon comandament regional a caure en mans rebels en els últims mesos. Altres grups armats també van aconseguir controlar múltiples municipis en diferents zones del país debilitant enormement el poder territorial de l'Estat.

Algunes anàlisis van advertir que, si els grups armats aconseguen consolidar els seus avenços territorials, el 2025 podrien posar nous fronts de batalla més enllà de les zones ètniques, traslladant-se cap al centre del país a les regions Mandalay, Sagaing i Magway. No obstant, altres veus van apuntar a les dificultats perquè els grups armats ètnics operessin més enllà de les seves zones d'influència.

En paral·lel a l'increment de la violència hi va haver diferents intents de negociació com a conseqüència de la pressió exercida pel Govern xinès tant sobre la insurgència com sobre l'Executiu birmà, en un intent d'estabilitzar el país i defensar els seus interessos. A finals de novembre el TNLA es va mostrar propici a negociar amb la Junta Militar i pocs dies després de l'anunci del TNLA, el MNDA va comunicar un alto el foc unilateral amb el qual pretenia iniciar negociacions amb el Govern birmà i la facilitació xinesa. En els dies previs el líder del grup armat MNDA havia estat detingut a la Xina com a mesura de pressió perquè el MNDA accedís a negociar. El grup armat va assenyalar que estava disposat a negociar sobre

la situació de Lashio. També el grup armat kachin KIA va anunciar que havia enviat una delegació a la Xina per dialogar amb el Govern del país veí en resposta a una invitació d'aquest. Segons va transcendir posteriorment, en les converses, a les quals haurien assistit membres del Govern xinès de més rang que els que habitualment participen en les negociacions amb els grups armats, s'hauria abordat la captura de diverses bases militars per part de la insurgència. En paral·lel la Xina va convidar Min Aung Hlaing a visitar el país per primera vegada des del cop militar del 2021 i estaria donant suport a la celebració d'eleccions a Myanmar durant el 2025, incloent-hi ajuda econòmica per a la confecció d'un cens electoral previ als comicis.

XINA – TAIWAN

Taiwan declara que el 2024 el nombre d'incursions aèries per part de la Xina es va incrementar en un 80%

A principis de gener, el Govern de Taiwan va declarar que durant el 2024 s'havia incrementat notablement la pressió militar sobre l'illa per part de la Xina. El Ministeri de Defensa de Taiwan va denunciar que el 2024 es van registrar 3.067 incursions d'aeronaus militars xineses als voltants de Taiwan, **un augment del 80% respecte a l'any anterior** i el màxim històric des que es va començar a documentar aquesta activitat. El 2022, el nombre de vols militars xinesos sobre la Zona d'Identificació de la Defensa Aèria (ADIZ) de facto de Taiwan (1.727) **ja s'havia duplicat** respecte de l'any anterior, i aquesta xifra va ser relativament semblant (1.703) el 2023. A finals de novembre, el comandant de les Forces Aèries estatunidenques al Comando Indo-Pacífic havia declarat que en els cinc mesos anteriors l'Exèrcit xinès **havia incrementat els seus vols al voltant de Taiwan en un 300%**, ja fossin violacions de l'ADIZ o creuaments de la "línia mitjana" de l'Estret de Taiwan. De la mateixa manera, al gener Taipei va declarar que el 2024 va patir una mitjana de 2,4 milions de ciberatacs diaris –el doble que el 2023–, la gran majoria provinents de fonts cibernètiques xineses. Un informe de l'Oficina de Seguretat Nacional de Taiwan va assenyalar que més del 80% dels casos el 2024 es van dirigir a agències governamentals i que els ciberatacs de la República Popular de la Xina en el camp de les comunicacions van augmentar un 650% el 2024 –el major augment de qualsevol camp–, un 70% en l'àmbit del transport i un 57% en la cadena de subministrament de defensa. Taipei va denunciar que aquestes xifres s'emmarquen en una estratègia més àmplia per part de la Xina d'utilitzar la desinformació i els comptes falsos per generar entre la població taiwanesa –especialment entre la joventut– un sentiment més favorable cap a la Xina. En la mateixa línia, a principis de gener l'Oficina Nacional d'Estadística de Taiwan va revelar que el 2024 els elements de **desinformació** –majoritàriament provinents de la Xina– es van incrementar en un 60% respecte de l'any anterior, centrant-se en gran mesura en notícies orientades a augmentar l'escepticisme sobre la fiabilitat

de l'assistència estatunidenca a Taiwan, la competència del Govern del president Lai Ching-te o l'eficàcia de l'exèrcit taiwanès.

En aquest context, el 4 de gener, la Guàrdia Costanera de Taiwan va interceptar un vaixell xinès sospitós de danyar un **cable submarí** al nord de Taiwan i, dos dies més tard, va expulsar un altre vaixell de la Xina quan s'aproximava a una zona amb cables submarins. El Govern de Taiwan va demanar ajuda a Corea del Sud per investigar l'incident, va declarar que és del tot improbable que els talls de cables puguin ser fortuïts i involuntaris i va denunciar que en els últims anys diversos vaixells xinesos han tallat cables submarins a prop de Taiwan diverses vegades amb l'objectiu últim d'afectar les comunicacions a Taiwan i aïllar-lo informativament.

D'altra banda, al gener l'Oficina Presidencial de Taiwan va dur a terme el seu primer **simulacre de guerra amb la Xina**, al·legant la creixent ambició i assertivitat de les accions de la Xina al Mar de la Xina Oriental, el Mar de la Xina Meridional i l'Estret de Taiwan. El simulacre va incloure un escenari de cooperació de la Xina amb l'Iran, Corea del Nord i Rússia i tenia l'objectiu de comprovar si Taiwan és capaç de fer front a un atac o bloqueig. El president de Taiwan, William Lai, va reiterar la seva crida a enfortir la seva capacitat de resiliència defensiva de la societat taiwanesa en el seu conjunt davant desastres a gran escala, amenaces, invasions, i campanyes de contrainformació. Per a tal propòsit, el juny del 2024 el Govern va crear del

Comitè de Resiliència de Defensa de tota la Societat, que es va reunir per primera vegada al setembre. El 2024, el **servei militar obligatori** va passar de ser de quatre mesos a un any. En la mateixa línia, a principis de gener Taiwan va iniciar tres dies d'exercicis militars en què va simular la repulsió d'una incursió xinesa.

A mitjans de desembre, la Xina havia dut a terme **les majors operacions navals de les últimes tres dècades**, desplegant al voltant de 90 vaixells des de les illes del sud del Japó fins al Mar de la Xina Meridional. El Ministeri de Defensa de Taiwan també va declarar haver detectat 47 avions de guerra i 12 vaixells navals xinesos a prop de l'illa i va assenyalar que la Xina va tardar més de dos mesos a reunir tots els vaixells i va utilitzar milers de soldats de l'Armada per a l'operació. El Ministeri de Defensa de Taiwan va assenyalar que l'abast del desplegament suggeria que la Xina no només estava intentant demostrar la seva capacitat d'asfíxia de Taiwan, sinó també la seva capacitat de bloquejar la possible ajuda de països aliats dels EUA a la regió, com el Japó o les Filipines. Davant la proximitat de les maniobres navals de les costes de Taiwan, el Govern va decretar el nivell d'alerta màxim i va activar el centre de resposta a emergències. Nombrosos mitjans van assenyalar que les operacions navals de la Xina estaven relacionades amb la visita que a finals de novembre el president Lai Ching-te havia fet als tres aliats diplomàtics de l'illa a la regió del Pacífic –Illes Marshall, Tuvalu i Palau–, amb escales als territoris estatunidencs de Hawai i Guam.

EUROPA

RÚSSIA – UCRAÏNA: Discussions sobre possibles futures negociacions, però incertesa davant la nova Administració Trump

SÈRBIA – KOSOVO: Increment de tensions i obstacles en les negociacions

RÚSSIA – UCRAÏNA

Discussions sobre possibles futures negociacions, però incertesa davant la nova Administració Trump

S'intensifiquen les discussions sobre eventuais futurs escenaris de negociació, influïdes pel context d'elecció de Donald Trump com a nou president estatunidenc i per les dinàmiques militars (avenços de Rússia al Donbàs, dificultats d'Ucraïna per a la mobilització d'homes per al combat, entre d'altres). En campanya electoral Trump va amenaçar amb finalitzar l'ajuda militar a Ucraïna, va instar les parts a negociacions i es va atribuir la capacitat de resoldre el conflicte en 24 hores, posició que va generar incertesa en el Govern ucraïnès. Amb posterioritat a la seva victòria electoral, el president electe, Donald Trump –que pren possessió el 20 de gener– va fer una crida al desembre a Rússia i Ucraïna a un **alto el foc immediat** i

a negociacions. **Analistes van assenyalar** aquell mes que diversos assessors han presentat a Trump i en l'esfera pública idees i propostes, que incloïen elements com una postergació de llarg termini de la invitació d'entrada a l'OTAN. **Trump va assenyalar que el seu equip** treballava al desembre en l'elaboració d'un pla per a la finalització de la guerra. Keith Kellog, general retirat designat per Trump per ser el seu enviat especial per a Ucraïna i Rússia i **coautor d'una d'aquestes propostes**, va afirmar al gener que esperava que les parts en conflicte poguessin arribar a una solució en un **termini de 100 dies** i que Trump treballaria per una solució satisfactòria per a les dues parts. D'altra banda, mitjans van informar que **Kellog posposava el seu viatge** a Ucraïna fins després de la presa de possessió de Trump, davant el pla inicial per a principis de gener.

El president ucraïnès, Volodimir Zelenski, ha expressat voluntat de **treballar directament amb Trump**. Al desembre

tots dos van mantenir una reunió auspiciada pel president francès, que Zelenski va qualificar de productiva. Hi ha hagut també converses entre una delegació encapçalada pel cap de l'oficina presidencial, Andrii Yermak, el vicepresident electe J. D. Vance, el futur conseller de seguretat nacional, Mike Walt, i l'enviat especial Kellog. En la seva compareixença de premsa anual de desembre, el president rus, Vladimir Putin, va dir estar disposat a reunir-se amb Donald Trump en qualsevol moment. Suïssa va oferir al gener organitzar una reunió entre Trump i Putin si les dues parts tenien interès.

En relació a les posicions de les parts, a finals de novembre el president ucraïnès va realitzar declaracions que suposaven un gir en la seva posició cap a eventuais negociacions. Volodimir Zelenski va assenyalar que Ucraïna podria renunciar de manera temporal a la part del seu territori actualment sota control rus si rebia garanties de seguretat sota el paraigua de l'OTAN. Ucraïna acceptaria relegar a negociacions futures per vies diplomàtiques el retorn del seu territori ocupat per Rússia, sense que en cap cas això equivalgués a un reconeixement del territori ocupat com a territori de Rússia. Suposa un canvi respecte a la seva posició anterior, en què reclamava la retirada de Rússia de tot el territori d'Ucraïna, incloent-hi el Donbàs i Crimea, com a precondition a qualsevol alto el foc.

No obstant això, més enllà de la dimensió de control de territori, un dels elements de dificultat continua sent la qüestió de les garanties de seguretat i les exigències de Rússia de desmilitarització. D'una banda, Ucraïna segueix defensant l'entrada del país a l'OTAN, tot i que assumeix que no hi haurà una invitació mentre continuï la guerra de Rússia. Demanda garanties de seguretat sota el paraigua de l'OTAN, que podrien tenir la forma de garanties per part de països individuals de l'OTAN. Defensa també que els EUA siguin un dels països que atorguin garanties de seguretat i considera que sense aquest país les garanties no serien suficients. Ucraïna i aliats europeus van abordar algunes discussions sobre eventuais desplegaments de forces europees en escenaris de post-acord, sense consens ni detalls, i amb algunes anàlisis advertint de riscos. Així mateix, Ucraïna rebutja l'exigència russa de reduir el seu Exèrcit, demanda que Rússia ha expressat en diverses ocasions ("desmilitarització") en referència a la mida i capacitats de les forces armades ucraïneses. Des de la perspectiva ucraïnesa, davant la falta de garanties totals que Rússia no torni a llançar una guerra, Ucraïna no accepta reduir el seu Exèrcit. En aquesta línia, Ucraïna va presentar a l'octubre el seu anomenat "pla de victòria" davant el Parlament ucraïnès, orientat a obtenir suport extern per a l'enfortiment militar d'Ucraïna i a mantenir en agenda la seva demanda d'entrada a l'OTAN. Està per veure com avançarà el diàleg entre Ucraïna i la nova administració de Trump –i altres aliats internacionals– en relació amb les garanties de seguretat –i al conjunt d'elements que configuren demandes i línies vermelles de cada part. En tot cas, la persistència de Rússia en la invasió i la prioritització del focus militar per a l'abordatge de les garanties de seguretat apunten a la intensificació de la tendència de militarització i escalada de despesa militar al continent.

SÈRBIA – KOSOVO

Increment de tensions i obstacles en les negociacions

S'intensifica la tensió entre Sèrbia i Kosovo en els últims mesos. Entre els elements de tensió recents, es va produir al novembre una explosió a Zubin Potok (nord de Kosovo) en un canal subministrador d'aigua a dues centrals elèctriques claus de Kosovo i principals generadores de l'electricitat al territori. La infraestructura també subministra aigua a centenars de milers de persones a la zona nord de Kosovo i a part de la capital. El Govern kosovar va acusar Sèrbia d'haver orquestrat l'atac, dirigint i donant suport a grups i individus que l'haurien perpetrat. Sèrbia va negar la seva implicació, va acusar Kosovo d'instrumentalitzar l'atac per incrementar el seu control sobre el nord de Kosovo i va oferir cooperació en la investigació. Governos i actors internacionals van condemnar els fets. L'OTAN va incrementar la presència de la seva missió, KFOR, a la zona afectada –de majoria serbokosovar–, però no va autoritzar el Govern de Kosovo a desplegar les seves forces de seguretat (KSF) a la zona –en base a un acord de l'OTAN i Kosovo del 2013, les KSF han de sol·licitar autorització prèvia a l'OTAN per ser desplegades al nord.

L'atac es produeix 14 mesos després dels greus fets de setembre de 2023 al nord de Kosovo en què una emboscada paramilitar contra una patrulla policia i un atrinxerament posterior al monestir de Banjska (nord de Kosovo) per una trentena d'homes armats van resultar en la mort d'un policia i tres assaltants, amb confiscació d'armes pesades i explosius. En aquella ocasió Kosovo també va acusar Sèrbia d'organitzar l'assalt. El setembre del 2024 la Fiscalia kosovar va presentar càrrecs contra 45 persones pels fets del 2023, incloent-hi Milan Radoičić, exvicepresident del principal partit serbokosovar, Llista Sèrbia, formació recolzada per Sèrbia. Al desembre el primer ministre kosovar, Albin Kurti, va acusar Sèrbia de no extradir Radoičić i de coordinar-se amb ell per dur a terme una guerra híbrida contra Kosovo. Kurti va advertir del risc de nous atacs abans i després de Cap d'Any.

Les tensions es van incrementar també al voltant de la decisió de la Comissió Electoral Central del 23 de desembre de rebutjar la participació del partit serbokosovar Llista Sèrbia en les eleccions parlamentàries de Kosovo del 9 de febrer, mesura criticada per la formació afectada. Llista Sèrbia havia anunciat prèviament la seva decisió de participar en els comicis, després del període de boicot a les institucions kosovars des de la seva sortida d'aquestes el novembre del 2022. La UE va advertir també Kosovo sobre el retrocés que suposaria la prohibició de participació de Llista Sèrbia. La decisió va ser finalment revocada i el partit va ser autoritzat a participar-hi.

En conjunt, les tensions entre Sèrbia i Kosovo van continuar influint negativament en el procés negociador, que va continuar en gran part estancat en els últims mesos. Els principals elements de confrontació

continuaven sent la qüestió de l'establiment d'una associació/comunitat de municipis de majoria sèrbia de Kosovo (A/CSMM, per les seves sigles en anglès) i l'entrada de Kosovo en organitzacions internacionals i el reconeixement per Sèrbia de documents i símbols nacionals, tots ells punts de l'anomenat Acord sobre la Senda cap a la Normalització de les Relacions entre Kosovo i Sèrbia (2023) i el seu annex associat. En les [Conclusions del Consell de la UE](#) del desembre del 2024, la UE –facilitadora del procés de diàleg– va instar de nou

les parts a implementar l'acord. El representant especial de la UE per al Diàleg Belgrad-Pristina, Miroslav Lajčák, es va reunir amb els negociadors en cap de Sèrbia i Kosovo el 17 de desembre a Brussel·les, trobada en la qual van abordar aquests dos i altres punts. Malgrat els obstacles i desacords en els principals temes de conflicte, les parts sí que van acordar els termes de referència per a l'establiment d'una [comissió conjunta sobre persones desaparegudes](#), recolzada ja per les parts el 2023.

ORIENT MITJÀ

ISRAEL – HEZBOLLAH: L'acord de cessament el foc es manté en context de fragilitat

ISRAEL – PALESTINA: Investigacions eleven la xifra de morts a Gaza i reforcen les acusacions de genocidi contra Israel

ISRAEL – HEZBOLLAH

L'acord de cessament el foc es manté en un context de fragilitat

Després de 13 mesos d'enfrontaments, més de 4.000 morts i el desplaçament d'un milió de persones majoritàriament al Líban, Israel i Hezbollah acorden un cessament el foc. Segons el pacte, mediat per França i els EUA i que va entrar en vigor el 27 de novembre, el Govern libanès evitarà que Hezbollah i altres grups armats llancin atacs contra Israel, mentre que Israel ha de suspendre les seves ofensives al Líban. L'acord també estableix que Israel s'ha de retirar del sud de Líban i entregar el control del territori a les Forces Armades Libaneses i a la missió de l'ONU a la zona (UNIFIL) en un termini de 60 dies. Des de principis d'octubre, Israel havia expandit la seva ofensiva aèria i havia llançat una incursió terrestre en territori libanès. Tot i que en termes generals els nivells de violència han descendit, les parts s'acusen mútuament de violacions a l'acord i al desembre es van registrar múltiples incidents amb resultat de mort de nombroses persones. A finals de desembre, UNIFIL també va expressar la seva preocupació per la [contínua destrucció per part de les forces israelianes d'àrees residencials, terra agrícola i xarxes de carreteres al sud de Líban](#). Segons va transcendir en cercles diplomàtics, els EUA estarien buscant una extensió del termini de 60 dies, que venç el 27 de gener. Informacions de premsa sostenen que el Govern israelià pretén mantenir les seves tropes en territori libanès més enllà d'aquesta data i que [a principis del 2025 s'havia retirat de tan sols dues de les dotzenes de localitats que ha ocupat al sud del Líban](#). Cal destacar que durant el trimestre la situació de Hezbollah es va veure afectada per la caiguda del règim de Bashar al-Assad a Síria, un dels seus aliats regionals i país clau en les seves línies de subministraments i comunicació amb

l'Iran (vegeu anàlisi sobre Síria en aquesta publicació). En altres desenvolupaments rellevants, cal esmentar que el 9 de gener el comandant de les Forces Armades Libaneses Joseph Aoun va ser escollit com a president, posant fi així a un buit de dos anys en el càrrec a causa de la incapacitat de les forces polítiques libaneses de posar-se d'acord en un candidat. Dies més tard, el 13 de gener, el Parlament libanès va aprovar la [nominació d'un nou primer ministre](#), Nawaf Salam, qui haurà de liderar la conformació d'un nou govern, ja que l'actual es troba en funcions des de les eleccions legislatives de maig de 2022. Salam era president de la Cort Internacional de Justícia de la Haia.

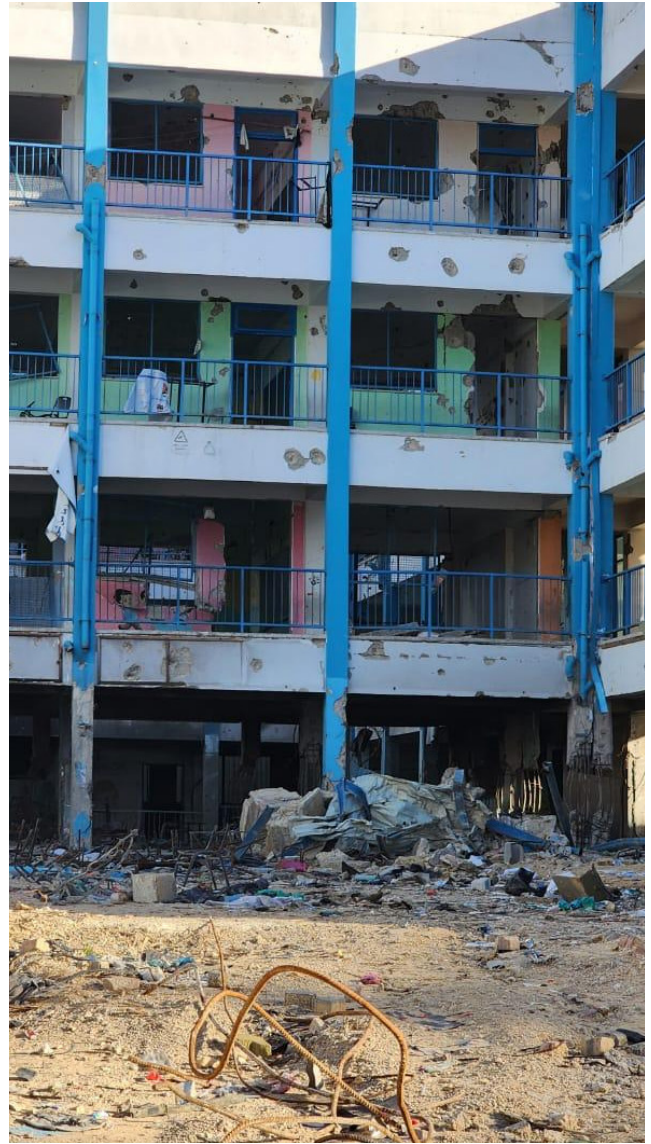
ISRAEL – PALESTINA

Investigacions eleven la xifra de morts a Gaza i reforcen les acusacions de genocidi contra Israel

En l'últim trimestre una sèrie d'investigacions de centres acadèmics i organitzacions de drets humans de referència aporten noves evidències que, d'una banda, eleven la xifra total de morts a Gaza producte de l'ofensiva israeliana i, de l'altra, reforcen les proves sobre la comissió de genocidi contra la població palestina per part d'Israel. Una investigació liderada per un equip de la Universitat de Yale va concloure que la xifra de víctimes mortals a Gaza s'hauria subestimat i que [els números reals serien més d'un 40% superiors a les dades proporcionades fins ara per les autoritats de la Franja](#), que apunten a més de 46.000 persones mortes des d'octubre de 2023 fins a principis de 2025. Segons l'estudi, [publicat per la prestigiosa revista mèdica The Lancet](#), que va analitzar el període entre octubre de 2023 i juny de 2024, les morts a Gaza en aquest període s'elevarien a 64.260 –davant les 37.877 reportades per les autoritats de la Franja fins aquell moment. La investigació, que utilitza un mètode

estadístic denominat anàlisi de captura-recaptura, estima que el 59,1% de les morts correspondrien a dones, menors i persones majors de 65 anys. En un context de persistència de les polítiques israelianes d'atacs indiscriminats i deliberats contra civils a Gaza, ofensives que van provocar nous desplaçaments massius de població i el continu bloqueig a l'entrada d'ajuda humanitària indispensable, diversos informes van documentar també les pràctiques constitutives de genocidi comeses per Israel. A principis de desembre, **Amnistia Internacional va concloure que Israel ha comès i està cometent genocidi** contra la població palestina de Gaza. En un extens informe, l'organització de referència en matèria de drets humans exposa la comissió d'actes prohibits per la Convenció contra el Genocidi per part d'Israel, incloent-hi assassinats, dany físic i mental deliberat i la creació de condicions de vida calculades per conduir la població palestina a la seva destrucció. Amnistia Internacional va acusar Israel de tractar la població palestina com un grup subhumà mancat de drets i dignitat, demostrant la seva intenció d'eliminar-los en un context afavorit per la impunitat. Dies més tard, **Human Rights Watch va publicar un informe focalitzat en la privació d'aigua** i va concloure que el patró de polítiques israelianes destinades a bloquejar l'accés a la població gazatf al mínim d'aigua necessari per garantir la seva supervivència podien ser considerades com a acte de genocidi. Paral·lelament, **una altra investigació de Metges Sense Fronteres** va subratllar que les observacions dels seus equips en terreny de la magnitud de la catàstrofe humanitària i de salut permetien concloure que s'estava desenvolupant un genocidi a Gaza.

Cal destacar que durant l'últim trimestre, concretament el 21 de novembre, la Cort Penal Internacional (CPI) va emetre ordres d'arrest contra el primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu, i el seu ministre de Defensa, Yoav Gallan, pels indicis sobre la seva responsabilitat en la comissió de crims de guerra i contra la humanitat. La CPI també va emetre una ordre contra el líder militar de Hamas, Mohammed Deif, tot i que es desconeix si el dirigent islamista és viu o mort. Cal recordar també que el 17 d'octubre forces israelianes van donar mort al líder de Hamas, Yahya Sinwar. **La mort de Sinwar era percebuda com una fita que Netanyahu necessitava en el marc de la seva aspiració a una imprecisa "victòria total" sobre Hamas.** Per això, el seu decés va alentir les anàlisis i especulacions sobre l'oportunitat per a un alto el foc. No obstant, el Govern israelià va mantenir el focus en la seva ofensiva a la Franja i en les seves hostilitats amb l'Iran i Hezbollah. No va ser fins a finals d'any que es van reactivar els contactes indirectes entre Israel i Hamas facilitats per Qatar, Egipte i l'administració de Joe Biden als EUA, en un presumpte últim intent per arribar a un acord abans del retorn a la Casa Blanca de Donald Trump

Font: UNRWA

el 20 de gener. Segons va transcendir a principis de gener, les parts haurien avançat en un acord i Hamas hauria proporcionat als mediadors la llista dels 34 israelians captius que formarien part d'una primera fase de la implementació de l'acord. L'enviat especial per a Orient Mitjà designat per Trump, Steve Witkoff, s'ha reunit amb el Govern israelià i amb els mediadors. Veus crítiques a Israel han acusat Netanyahu d'endarrerir deliberadament un possible acord a l'espera que Trump assumeixi el poder als EUA. El Govern israelià espera que l'arribada de Trump avaluï les seves polítiques, afegixi pressió a Hamas i doni suport a les seves ambicions expansionistes i fins i tot una eventual annexió de Cisjordània. Després de l'elecció de Trump al novembre, el ministre ultradretà israelià de Finances, Bezalel Smotrich, va manifestar la seva esperança que l'annexió es produís el 2025.

Aquesta publicació està subjecta a una llicència de Creative Commons. Es permet la reproducció total o parcial, la distribució i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de l'Escola de Cultura de Pau i no reflecteix l'opinió de l'ACCD ni de la Generalitat de Catalunya.

êc̃p̃ escola de
cultura de pau

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Escola de Cultura de Pau
Edifici B13, Carrer de Vila Puig,
Universitat Autònoma de Barcelona 08193
Bellaterra (Espanya)
Tel: +34 93 581 14 14
pr.conflictes.escolapau@uab.cat
escolapau.uab.cat

Amb el suport de:

@escolapau

@escolapau.bsky.social

EscolaPau

escoladeculturadepau